

pa no ra ma

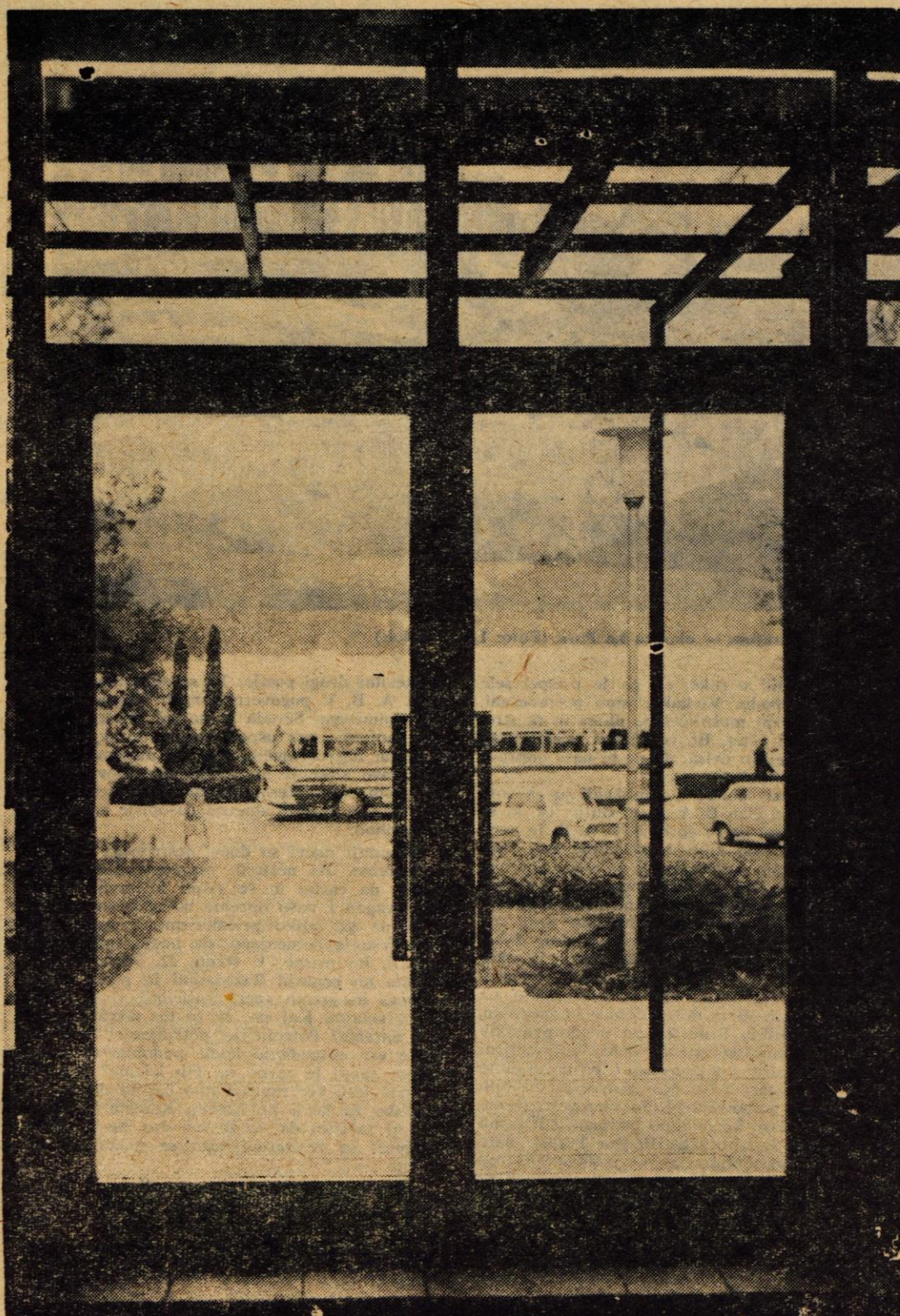
Številka 35

Kranj
5. septembra 1964

(Berlíte na 12 strani)

Ah, v praksi je tako:
s protekcijo je vse lahkó!
Še najhitreje pa uspeš,
če jezik za zobmi zapneš.
Sto karier, mogoče tristo
videl sem na vižo isto.
Zato vam pravim: Kadar piše:
»Medved spet rotiral je na više,«
ne čudite se preveč,
kimavec ne pride kmalu preč...

KMALU BO KONEC Foto: F. Perdan

V torek je nanesla priložnost, da smo čisto slučajno prisostvovali seji upravnega odbora Alpskega letalskega centra.

»Tovariši,« je prišel predsedujoči, »pred nami je kup nerešenih problemov. Nerešena je naša materialna baza in prav to našo dejavnost zavira.«

Seja je bila turobna in resna, resna tako kot resnost nerešenih postavk v naši letalski dejavnosti.

Toda povrnimo se v Lesce. Pravijo, da je to gorenjsko letališče med najbolj perspektivnimi v Jugoslaviji. Ima odlično lego, je perspektivno glede na naraščajoči letalski turizem, poleg tega pa je prvo, ki take pogoje že ima. Toda na žalost lahko ugotovimo, da so vsi ti pogoji že vrsto let. Treba jih je samo racionalno izkoristiti. Toda brez vloženih namenskih sredstev ne gre. Hangar je prepotreben rekonstrukcije in razširitve. Potrebni so novi učitelji letenja, potrebna je radijska sprejemno-oddajna aparatura, potrebna so nova letala... To je najnujnejše, terja investicij. Ob vsem tem pa žal ugotavljamo, da ni rešen sistem financiranja letalske dejavnosti na Gorenjskem. Fraza, ki jo gorenjski letalci ponavljajo v nedogled in se vprašujejo: Ali ta moledovanja res vedno naletijo na gluha ušesa? Ali res občine ne kažejo nobenega smisla in dobre volje, da bi z nekaj dinarji letalsko dejavnost na Gorenjskem poživili? Ali se res ne zavedajo, da mnogokdaj sorazmerno skromna sredstva v rokah strokovnjakov in prizadevnih idealistov obrodijo bogate sadove?

Letalci se sprašujejo? Če je denar za nogomet in za vse ostale športne zvrsti, če je rešena politi-

Ali za gorenjsko letalstvo res ni posluha?

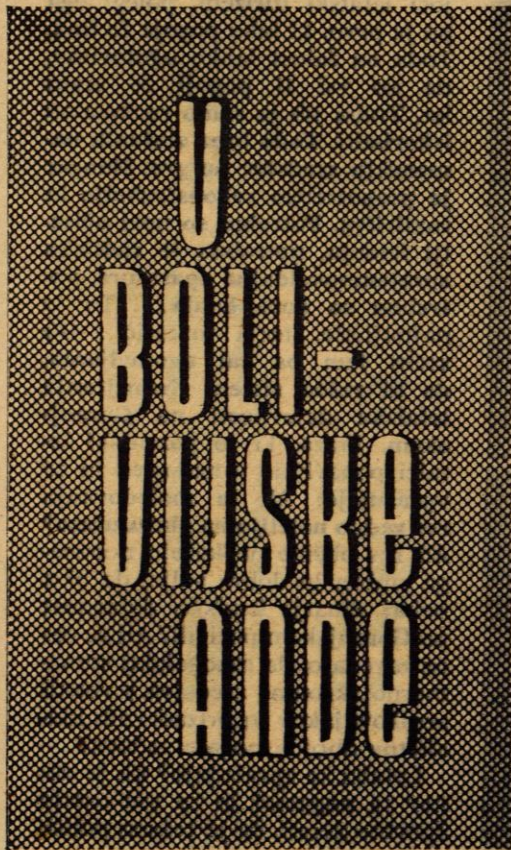
ka financiranja dejavnosti, ki so zgolj rekreativne, kakšno mesto potem dodeljujejo. Letalstvo ni samo rekreativna dejavnost, sploh pa ne v Lescah. Tu ljudje garajo, da bi ustvarili nekaj več. Garajo, da bi iz zametka letalske gospodarske organizacije napravili novorojenčka. Iščejo skupen jezik z gorenjskimi občinami. Ali ga bodo našli?

Samo eno naj še dodam. Gorenjskemu letalstvu ob takem odnosu na relaciji: občine — Alpski letalski center, bije zadnja ura.

TONE POLENEC

13La Paz

Z mogočnim zvonjenjem najavi vlak svoj prihod na postajo. Ko se ustavi, zremo skozi okna v pričakovanju, da nas le morda kdo pričakuje. Nobenega ne ugledamo, ki bi imel tak namen. Poberemo svojih nekaj kosov prtljage in izstopimo. Tedaj pa Lojzova brada privabi nekoga, ki je uganil, da nismo povsem običajni potniki. In že nas obkolijo številni ljudje, med njimi nekateri člani veleposlaništva z veleposlanikom na čelu in predsednik Cluba Andino Boliviano z nekaterimi člani ter drugi. Prisrčni stiski rok, prisrčna dobrodošlica! Predsednik Cluba Andino Boliviano (C. A. B.) nam podeli značke svojega kluba: belega kondorja na smučeh. Potem zvemo, da imamo že rezervirane sobe v hotelu, da smo oproščeni carine, vendar

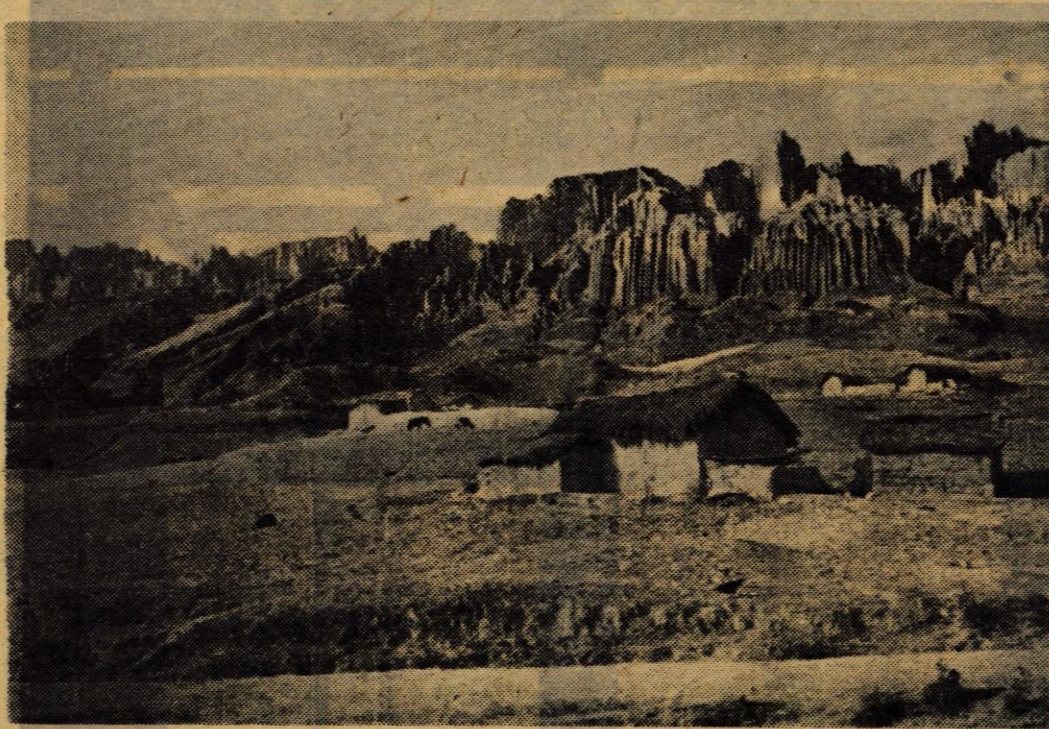

bomo prtljago dvignili lahko šele v ponedeljek; da so v Cordillere Real že štiri ekspedicije, in sicer ameriška, mehiška, južnoafriška in japonska. Slednja vest nam nekoliko skalni veselje, posebno ta, da se japonska ekspedicija nahaja na področju, ki smo ga sami imeli v načrtu! Smola! Do sedaj še ni bilo takega zanimanja za to gorovje, odkar ga poznamo! Toda brž nas potolažijo, da je še vedno dovolj vabljivih področij, ki so vredne obiska. Še bolj pa nas potolaži številna pošta od doma, saj že nekaj časa nismo imeli nobenih vesti, kaj se godi doma. Nato se porazdelimo po avtomobilih in odpeljemo v City v sredini mesta, kamor nas pospremi tudi veleposlanik tov. Čašula. Ob slovesu nam obljubi vso pomoč. Za to in za prisrčen sprejem se mu iskreno zahvalimo. Res nismo pričakovali take gostoljubnosti!

Zjutraj, 19. julija, mi »Big Boss« — naš vodja odprave — presenečeno pripoveduje o pravilniku C. A. B. za tuje odprave in dnevni tarifi 10 dolarjev, ki jih morajo le-te plačati za čas, ko so v gorah. Tarifa je baje za vsakdanjo pripravljenost reševalne ekipe. Bil je prejšnji večer v C. A. B. pa so mu ta pravilnik pokazali in izjavili, da so ga poslali tudi nam, vendar pa

vijugavi, od hudournikov razdrapani cesti, s težavo dosežemo altiplano. Vmes smo morali nekajkrat izstopiti, ker je avto »nasedel« ali pa je obtičal v prahu in prehudi strmini. Ubogi revež! Toda trud je bil poplačan! Pred nami se je bočil vkovan v sneg in lep mogočni Illimani, za nami pa se je v široki, razdrapani, mesečevi pokrajini podobni dolini, razprostiralo najvišje ležeče glavno mesto na svetu! Če hočeš priti iz najnižjega dela mesta v najvišji del, moraš premagati kar 700 metrov višinske razlike! Od 3200 metrov do 3900 metrov! Za mestom, ki se konča na robu altiplana, pa se dvigajo pettisočaki in več visoki zasneženi vrhovi Cordillere Real. Pogled je res čudovit! Polni lepega vtisa se vračamo nazaj.

Naslednji dan z negodovanjem ugotovimo, da naša roba sploh še ni prispela v La Paz! Zlasti je hudo, ker nimamo niti osebnih stvari na razpolago, katere bi sicer potrebovali. Potolažijo nas, da bo vagon z opremo prispel ponoči, gotovo pa jutri. Dan izkoristimo za ogled mesta, urejevanje zapisnikov, pisanje pošte, preisnavanje zemljevidov, zvečer pa nam v C. A. B. priredijo uradni sprejem, kateremu prisostvuje tudi naš veleposlanik in sekretar veleposlaništva

Mesečeva pokrajina — okolica La Paza (Foto: Lojze Golob)

La Paz — Plazza Murillo (Foto: Lojze Golob)

ga nismo dobili v roke, ali pa je prispel šele po našem odhodu. Vsekakor smo presenečeni, kajti naš devizni mošnjček je plitev in ta strošek res ni bil vštet. Bo pač treba stisniti pas, to pač ne sme biti ovira, da ne bi naše odprave zaključili uspešno!

Dopoldne nas obišče z zemljevidi in skicami Cordillere Real član C. A. B. g. Gutierrez, ki se najbolj »spozna« na to gorovje. C. A. B. je namreč bolj smučarski klub in vključuje tudi visokogorsko sekcijo, katere vodja je znani andinist g. Martinez, s katerim smo sicer bili v pismenih stikih, pa je trenutno z mehiško odpravo. Visokogorska sekcija je maloštevilna, kajti andinizem je za njihove razmere zelo drag šport ter več ali manj šele v povojih. Okrog 50 smučarjev, združenih v tem klubu, smuča na bližnjem pettisočaku Chac altayu, kjer imajo na razpolago kakih 300 m dolgo žičnico in zavetišče, edino v Cordillere Real. Ze po prvih podatkih vidimo, da smo »teoretično« dobro pripravljeni in da smo skoraj enakovredni v poznavanju te gorske verige ter da so naši zemljevidi in njih fotokopije še polnoveljavni. Po razgovoru se odločimo, da takoj, ko dobimo prtljago, odrinemo na področje šesttisočaka Huayna Potosi, nato pa v skupino Condorija — južnoameriškega Matterhorna. Toda naš odhod se je zavlekel za dalj časa kot smo pričakovali! Skoraj se je porušil naš optimizem!

Popoldne nas naš rojak dr. Bitenc, ki že dalj časa živi v La Pazu, povabi na avtomobilski izlet na rob altiplana. Kar vseh šest se nas spravi v najmodernejši ameriški športni avtomobil in že drsimo proti najnižjemu predelu mesta, kjer se tudi konča asfaltirana cesta. Nato po

ter številni drugi gostje. Tu se spoznamo s člani C. A. B. V pogovoru z njimi zvemo marsikaj zanimivega. Seveda je največ govora o hribih. Zanimajo nas uspehi tujih odprav, vendar si zaradi nasprotujočih vesti ne moremo ustvariti prave slike o njihovem udejstvovanju. V prijetnem razpoloženju je minil prijateljski večer. Ta dan je tudi dnevno časopisje zabeležilo naš prihod.

Prihodnji dnevi so dnevi nestrpnega čakanja na opremo. Po nešteti posredovanjih na železnici, na carini in še višjih forumih zvemo, da je vagon z našo opremo bil zadržan na meji in da ga lahko pričakujemo v naslednjih dneh. Vse je domenjeno, da bomo robo takoj dvignili, ko prispe. V sredo, 22. julija, zamar čakamo na postaji! Razočarani in potrti poverčjamo in gremo spat. Naslednji vlak prispe šele v soboto. Kaj pa, če še do takrat ne bo naše opreme? Potrpljenje, potrpljenje! Sicer so pa še vse ekspedicije imele podobne težave s carino. Zakaj bi ravno mi bili izjema? Najbolj nas pač jezi, ker zapravljamo čas in denar, ko bi lahko že lazili po hribih. Končno pa nam tudi ni vseeno, da se že lep čas ne moremo preobleči in že zaradi tega se počutimo neugodno.

Čakanje na opremo pa ima tudi svojo dobro stran, ki se je komaj zavedamo. Počasi se namreč prilagajamo na višino, ki marsikateremu tujcu povzroča nemalo težav! K sreči nihče od nas nima resnejših znakov višinske bolezn. Po nekaj dneh bivanja v La Pazu je ponehal glavobol, ki nas je mučil več ali manj vse, po-

Sence s pota

Poletje! Tisoči sladkih dobrot! Skrivnostna razpoloženja, opojne vabe prirode, nemirno žuborenje sonca in noči. Pota, razposajeni koraki, smeh, razkošje — poletje! Preko stez in potov, mimo razoranih dolin, skozi raztrgano vejevje, preko rušja in peševja, do sonca bi pomerili svojo pot in hoteli še naprej.

Jutro! V vlažnih tleh izgubljam svoje stopinje, skozi sence kamenitih donebnic režemo orošeni hlad, utiramo si pot iz testenih megla v sonce, v njegov žolt okrog nas! Trije smo. Opajamo se v drhtečem nemiru za ciljem, molčimo. V svoje misli grebemo, v majhne in velike

in pred njimi in preko njih podimo svoj radodarni čas. V ostenja, v mrzel objem nemih siren pogubljam svojo sled. Kakor zavohaš košenico na pohodu skozi mrak že od daleč, tako ovohaš spoteno skalovje visoko nad seboj. Ima svoj vonj; ni mehak, ni opojen, težak je, rezek, toda požrešen si nanj in na široko prhaš skozi nosnice v sivo ozračje. Po izpranem žlebovju tipljemo k vrhu. Veter se upira v nas in toplota nam kopni v njegovih trdih božljajih.

Na cilju smo. Neučakanost nas mineva, sproščamo se. Nad nami nebo, pod nami doline, okrog nas mir, dan, življenje, v nas molk, ugodje, doživetje.

Na prisojnem pobočju si poiščemo zaklon in se okrepčamo. Razgiblamo se, zgovornost se nas prijema. Tako za vse nam je prav. Ni težav, ni želje v nas... Ne verjamem, da bi mogel kdo izmed nas v tem trenutku dojeti vase dolino in njeno ugajeno vsakdanjost. Predaleč smo!

Preko gruča se spuščamo v sivino. Huda pripeka nam znoji hrbtišča in nemirno pogrezamo stopinje v razpaljeno kamenje. Veter se je potuhnil visoko v ozračje in ničesar ni okrog nas, kar bi nas za hip rešilo pobesnelih žarkov. Zeja nas, vedno huje se zažiga suša v naša grla, komaj še oslinjamo ustnice v topi zavesti, da je pot še dolga in sonce visoko nad vrhovi. Tipljemo z očmi mimo sleherne skale — toda vode nikjer. Tu in tam vlažna stena, ki se boči v nedosegljivi dalji in roga. Vohamo, prisluškujemo, grebemo v gruč, v žlebove — nič. Klone mo naprej. Trudni, betežni, oznojeni, izsušeni. V molku se kopljemo drug za drugim in pozabljamo misliti. Nenadoma v razpoki pred nami majhna moča; počasi se solzijo kaplje druga za drugo in se izgubljajo v razpoko. Torej voda, prava, mokra, tekoča voda. Oživimo! Podstavimo kozarec in čakamo. Pade kaplja, velika, sivkasta, biserna in se razleže v dno. Pade druga, tretja. Lepe so, sočne, obilne, zapeljive. Trinajst minut, točno trinajst in vse te prelestne vodice prikpijo v svojem enakomernem tiktakanju k robu. Vsi trije napajamo oči v drobni gladinici,

ki se razliva čez obrušeno črto. Pije prvi. Počasi, preudarno; za take užitke je treba časa, podvojeni so, potrojeni. Potopimo se vanj in požiramo v mislih, dokler ni dno izsušeno. In potem? Podstavimo. Čudovito potrpljenje se nas loteva. Čakanje! Tolikokrat v življenju človek čaka, včasih dočaka, včasih klone... Toda sedaj verujemo v svoje minute, v tisti drobni takt kapljanja potapljam svoj zatajeni nemir, dušimo dveurno minevanje dne. Pije drugi, pije tretji. Čakamo, pijemo, čakamo. Včasih doživš minute, ki jim ne moreš dati besede. Tudi v tem je nekaj nedopovedljivega. Tako droben je utrinek s pota pravzaprav, pa še pozno v davnino zažari spomin.

Stopimo naprej. Obidemo majhen previs in se spustimo morda stopetdeset korakov od svojega počivališča. Prislunemo, ostrmimo! Pred nami šumi majhen slap in se v ojačanem odtoku razliva po peščencu. Voda brzi v tolmunčke in od tam v svet globoko pod nami. Razigrani se spogledujemo! Neudržana razposajenost bruhne iz nas. Da bi pili? Ne, te vode ni mogoče piti. Preveč je je in prepoceni je. Pomolimo prste vanjo, umijemo se, operemo si čevlje, odmočimo palice. Tudi rože si posvežimo. Potem se pomaknemo nizdol.

Pot se razmika v prodnat svet in voda nas nenehoma ogovarja v pogrezajoče se popoldne. Kakor ciganček, če mu ne ustrežeš. Hudomušni smo, nihče od nas se ne odzove. Polagoma se odtrgamo od grape in izginemo v prvi mrak doline.

Poslednjič se ozrem v gore. Okajene strme v dogorevajoči večer in nebo se pali nad njimi. Tu in tam se utrne iz črnine sivkasta koprena in se privije potnemu telesu. Pot nas vodi skozi soteske, polja, mimo obpotnih luči, v tok vsakdanjosti. Daleč za nami kopnijo obrisi dneva v osivelo praznino.

V kraljestvu kamnitega molka pa vasuje noč...

TONCI JALEN

Zlin-trener master nad Kranjem

Presenečeni smo se danes točno ob 12. uri ozrli v nebo. Nad Kranjem je zakrožilo, in posebej za redakcijo »Panorame« pomahalo s krili, nato pa se zopet usmerilo proti Lescam letalu, katerega doslej na kranjskem nebu še nismo videli.

Da ne bo slepomišja: najboljša akrobatsko letalo svoje kategorije »ZLIN-TRENER MASTER«, njegov prvi pilot, upravnik letalske šole Alpskega letalskega centra SILVO OROŽIM.

»S kakšnimi občutki te je navdal prvi let na novem letalu,« smo po telefonu povprašali Silvota.

»Takega letala doslej še nisem letel. Je strahotno občutljiv. Vsak gib roke vpliva na položaj letala. Akrobacije, ki jih bomo z njim napravili bodo pesem.«

Novo akrobatsko letalo ima uvlačljivo podvozje (kolesa), poleg tega pa je opremljeno z radijsko sprejemno-oddajno aparaturo.

Na njem bodo smeli leteti le izkušeni motorni piloti z več kot 500 urami letenja.

Z novim letalom bo gorenjsko in z njim slovensko letalstvo stopilo korak naprej, saj bodo na njem piloti lahko pridobili kvalifikacije pilotov akrobatov, kar nedvomno sodi k splošni izobrazbi vsakega kvalitetnega pilota.

Poleg domačih pilotov pa bodo na tem letalu leteli tudi člani drugih aeroklubov, saj je leščanski Zlin prvo akrobatsko letalo v Sloveniji.

Turizem in kmetijstvo si v Bohinju krepko podajata roke — Foto: Franc Perdan

POLsocialistični MARTIN

Milčinski-Novak

Kako je raco pekel

V tej občini, v oni komuni stoji star blok, v njem je po kdo ve kakem čudežu dobila enosobno stanovanje partizanska vdova, ki je imela edinega sina, Martina po imenu. In ker je bil njen mož pred vojno hlapec in ni imel dovolj priznanih delovnih let, ko je padel v hosti za našo stvar, je dobivala hudó mršavo pokojnino in je mislila in govorila: »Oj, moj sinek, sinek Martinek, stanovanje so nama dali, to je res, toda kako naj obrneva mojo majceno, premajceno pokojnino, da bo želodec tiho in rit pokrita? To ravnanje z vdovami in sirotami padlih borcev mi ni všeč, to ravnanje ni socialistično, je socialistično le na pol, kajti imava samo streho nad glavo, nimava pa kaj v usta nesti!« Pa so ljudje premnogokrat slišali to njeno govorjenje in so fantu obesili prijazno ime »Polsocialistični Martin« in se ga je ime prijelo.

Polsocialistični Martin je končal reformirano osemletko — malo po modrem šolskem zakonu o napredovanju s slabimi ocenami, malo zares — pa ni imel nobenega strica, da bi mu preskrbel štipendijo za nadaljnji študij in je šla mati vprašat na zavod za zaposlovanje delavcev in preden je šla, je naročila sinu: »Sinek Martinek, jaz grem vprašat za tvojo službo, ti pa čez pol ure stopi v shrambo, tam boš videl na polici veliko raco, so nama jo dali dobri ljudje, s pokojnino si je itak ne bi mogla privoščiti. Poišči še pekač in ga namaži z mastjo pa deni raco v pečico, da jo bova jedla, ko pridem domov!«

Mati na zavod, Polsocialistični Martin pa v shrambo, tam bi morala na polici čakati očiščena raca, toda jo je bila skozi odprto okno neopazno odnesla sosedova mačka, žival požrešna! Ozira se Polsocialistični Martin po shrambi, stika po polici, išče raco. Holaj, kaj pa je to? Polica je pokrita s časopisnim papirjem, čez vso stran je z debelimi črkami natisnjen naslov: NOVI POKOJNINSKI ZAKON BO ZADOVOLJIL VSE! Bere Polsocialistični Martin, srečne njegove oči, da ni to tista velika raca, ki so jo imeli mati v mislih? Ročno je snel papir s police in je hitel v kuhinjo in je še poiskal pekač in ga je preudarno na debelo namazal z mastjo — za tako veliko raco je treba obilno masti, da jo človek lahko prebavi! — in je previdno položil časopis na pekač in skrbno zaprl pečico, da se raca speče, kakor so veleli mati.

Mati pride domov in vpraša: »Sinek Martinek, ali si spekel raco?«

Polsocialistični Martin: »Sem jo.«

Mati vzame pekač iz pečice, pa vidi, da plava v vroči masti le star časopis. Začudi se in vpraša: »Sinek Martinek, kje je raca? Ne vidim je.«

Pa ji je Polsocialistični Martin pokazal debeli naslov in si je mati nataknila očala in je prebrala in je morala priznati, da je res raca, čeprav časopisna...

Komaj se je človek spočil od dopusta in se navadil novih skakajočih cen, že mu je legla na ramena nova skrb — začetek novega šolskega leta.

Lahko si mislimo, kako je otrokom, ko jim je zopet zazvonil šolski zvonec, mogoče jim je hujše, kakor tistim, ki jim zazvoni hišni zvonec vsakega prvega v mesecu ter jim inkasant prijazno zaželi dober dan in takojšnjo poravnavo tega ali onega računa. V nekaterih šolah pa zvonec še ni zazvonil, ker se v njih še zida, podira, beli, postavlja školjke, dela se z vso paro, prav tako kakor v nekaterih naših najbolj znanih hotelih v največji sezoni. V splošnem pa je začetek šole zelo zanimiv. Medtem ko šolarčki prepisujejo z oglasnih desk, kaj rabijo za novo šolsko leto, se starši doma brihtajo in ukvarjajo s problemom oziroma z vprašanjem, ali bo cela septembarska plača zadostovala za nabavo vseh šolskih potrebščin njihovih otrok. Kajti treba bo nabaviti zvezke in to gladke, črtaste, kvadriraste, radirke mehke, trde, uvožene, ravna, dolga, kratka ravnila, čistila, svinčnike, barvice, telovadne hlačke (pa čeprav šola nima telovadnice) itd. Srečni so tisti, ki jim je to treba kupiti samo enkrat in ne dvakrat ali celo trikrat.

Kakor vsako leto, so tudi letos problem knjige. V knjigarnah in založbah prodajalci in prodajalke za marsikatero zahtevano učno knjigo prijazno odgovarjajo: Te knjige nimamo, imamo jo naročeno, ali pa ta knjiga je še v tisku itd. Iz teh odgovorov človek vidi, da dnevnim časopisnim, radijskim reklamam, katere trdijo, da imajo omenjene trgovine prav vse knjige na zalogi, le ni verjeti. Sreča v nesreči je v tem, da vsega tega, kar šolarčki morajo imeti, ni na razpolago v knjigarnah, sicer bi se človek do konca posušil. Iz seznamov knjig je videti, da je nekaj takih knjig, ki so bile lani nove in kljub temu, da je bilo zadnje šolsko leto kratko, če mimogrede odštejemo vse praznike, počitnice, šolske konference, so te knjige letos že stare. Opaziti je tudi, da med takimi enoletnimi knjigami in novimi ni dosti razlike. V novi računi velja še vedno isto računsko pravilo, pa naj si bo ta izračun prikazan s

Odprla se se šolska vrata

slikicami hrušk, češpelj ali pa televizorjev, da je 1+1 dve. No, če pa že kdo trdi, da je 3+4 deset, ni to matematik, temveč natak.

Mislím, da bodo tudi v tem novem šolskem letu domače

Dragocena valuta

Trije smo bili tako nori, da smo se prijavili za poskus. Stari profesor je sicer trdil, da deluje njegov časovni stroj brezhibno in da bomo pristali v 22. stoletju živi in zdravi, toda vseeno nas je pošteno skrbelo. Poleg tega smo vedeli, da povratka v naš zlati čas ne bo in da bomo prisiljeni ostati v prihodnosti do konca svojih revmatičnih dni. Dolgo smo tuhtali, kaj naj vzamemo s seboj za preživljanje, kajti vsakomur je bilo jasno, da bo preteklo precej industrijskih odpadnih voda, preden si bomo v novem svetu dobili toliko protekcije, da se bomo dokopali do kake donosne službe. Nerodno je bilo leno: profesor je zahteval, da sme vzeti vsakdo s sabo le en kilogram osebne prtljage; zakoni potovanja skozi čas ne dopuščajo večje obtežitve!

Kila zlata bo dovolj!« je menil Cene. Vrednost denarja utegne pasti in še zamenjali ga bodo, zlato pa je bilo vedno trdna valuta. Prodajalci torej vse, kar je imel, vstevši Fička in psa, ter jurčje pretopil v zlatino.

Več bo vredna kila knjig!« je trdil Pepe. Nakupil sem za kilo pesniških umotvorov naših sodobnih poetov, ki se jim vsi posmehujemo. Bosta že videla, kakšno vrednost bodo imeli čez dvesto let! Spomnite se le Prešerna!

Samo jaz sem bil tiho. Mislil sem si svoje in ko smo odrinili, ni nihče, razen mene, vedel, kaj je v mojem kilskem zavrtku.

Potovanje je res minilo brez vsakih težav in priznati moram, da je sobotna vožnja z avtobusom iz Kranja v Bohinj neprimerno bolj zamotana reč kot takle skok v 22. stoletje. Tudi službe po vseh predvidevanjih nismo dobili, kajti starci so tam

naloge lažjega značaja, da ne bodo delale preglavic staršem, saj so take naloge s sodelovanjem staršev in šolarčkov prijetne in vzgojne — posebno čez nedeljo. Upam, da bomo ob koncu leta na šolskih razstavah lahko zopet videli pridne učenke in ugotavljali, kateri očka je lepše risal in katera mamica je lepše heklala in šivala od druge. GREGA

med tem že davno pomrli in v novem svetu nismo poznali nikogar več, ki bi nam pomagal na zeleno vejo. Rešili so nas lahko edino naši kilogramski zavrtki in odločili smo se, da jih nemudoma spravimo v denar. Vsak po svoje smo jo mahnilli po Gorenjski, še prej pa smo se domenili, da se zvečer snidemo ob blejskem jezeru. To je bil namreč edini kraj, ki se v dvesto letih ni spremenil; vse ostalo je bilo za nas novo, tuje in begajoče.

Ob napovedani uri smo se zbrali ob kužnih jezerskih vodah, kajti bitka okrog zdravljenja blejskega bolnika je še vedno divjala. Cene je razočaran treščil svoje prstane in veržice v bolno jezero.

»Bankrot!« je zastokal. »Atomska fizika je rešila problem cenenege pretvarjanja kemijskih elementov in zlato ni nič več vredno kot liter tele mlake!«

Pepetove knjige so opisale isti lok z brega v vodo.

»Uničeni smo!« je zasepetal. »Knjig nihče več ne bere, le televizijo še zlijajo in kino, in če bi jih še dolgo ponujal na prodaj, bi me znali s silo odvesti k psihiatru!«

»Ne skrbita!« je v temi zavnel moj glas. Vzvel sem iz srčnega žepa denarnico in jima v luninem svitu pomolil pred žabje oči svežnje bankovcev novega sveta. »Vse tole sem dobil za svoje blago,« sem ju hitel tolažiti. »Ostanek sem naložil v banki. Za nekaj časa smo dobri, potem pa bo že kako.«

Ker me je resno zaskrbelo, da si bosta od začudenja spahnila čeljust, sem jima hitro razložil:

»Bučmana, pa bi še vidva vzela s sabo vsak po eno kilo teletine!«

VILKO NOVAK

V bolivijske Ande

(Nadaljevanje z 2. strani)

vrnil se je, tek do jedi in spečnost, pri hoji pa opazamo, da se ne zadimo več tako hitro kot prve dni. Se največ preglavic nam je povzročil nahod, ki smo ga »staknili« kdo ve kje, pravzaprav že v vlakcu, in ki se je z vso trdovratnostjo oprijemal enega za drugim, pa je sedaj tudi moral popustiti pred našo vztrajnostjo. Tako se iz dneva v dan počutimo vse bolje. Pri tem ima veliko zaslugo tudi odlična hrana v restavraciji Danny, saj je več kot polovica članov odprave odličnih jedcev. Več ali manj nam kuhajo po želji, da količine sploh ne omenjam. In povrh vsega smo tu v »domačem« okolju,

kajti lastnik je Jugoslovian in njegova žena, čeprav Bolivijanka, ter hčerka obvladata srbohrvatski jezik.

V teh dneh čakanja se potikamo po mestu, fotografiramo razne zanimivosti, čeprav imamo le majhen del fotografskih pripomočkov na razpolago, kajti večji del je skupaj z opremo, spoznavamo številne ljudi in njih navade. Velik del prostega časa prebijemo na veleposlaništvu, kjer so nam na razpolago pisalni stroji, da zadržimo svojim obveznostim. S posredovanjem je naš »Big Boss« sprejet pri ministru za vojsko, ki nam obljubi prevozno sredstvo za opremo do baznih taborišč, za eventualne potrebe pa nam da na razpolago svojega adjutanta. Še en dogodek se vrine v to dobo čakanja! Po neki fotografski »ekskurziji« po mestu nas pride aretirat civilna policija! Vseh šest nas vtaknejo v avto in odpeljejo na policijo! No, lepa reč! Še predno pa nas odpeljejo, nam uspe, da obve-

mo o tem naše veleposlaništvo, ki takoj posreduje. Po četrturnem čakanju na policiji nas brez ceremonij z opravičilom odpuste! Dogodek je izzval živahne komentarje.

Zvečer, 25. julija, smo vsi na postaji. Z nestrpnostjo pričakujemo vlak. Ko z zvonjenjem najavi svoj prihod, se ustavi, urno stopimo k tovrnim vagonom. Ze v prvem, ki ga odpro, zagledamo našo opremo! Ko dobimo »blagoslov« železniškega in carinskega uslužbenca, ki je prav zaradi tega prišel na postajo, jo takoj začnemo iztovarjati. Naše veselje doseže višek, ko ugotovimo, da je vse v redu in da ničesar ne manjka. Hura! Jutri krenemo v hribe! S pomočjo nosačev naložimo opremo na kamion, ki jo pripelje na veleposlaništvo, kjer imamo na razpolago prostor za skladišče. In po »stari kranjski navadi« veselji dogodek proslavimo s požirkom pristne domače slivovke!

dr. IVO VALIC

Trije tedni na Japonskem. Trije tedni izpolnjeni z enim samim ciljem: pogovori, važna srečanja, intervjuji, vtisi.

Prav na prvi strani beležke stoji najvažnejše vprašanje: Kako je s proizvodnjo bamfolina?

Pri tem vprašanju je 73-letni biolog Yokoyama, ki je odkril to novo sredstvo proti raku, zaskrbljeno nagubal čelo. Koji Yokoyama je vodja proizvodnega laboratorija. Prevzema ga ena sama misel: čim več proizvajati.

Za to so bila potrebna pogajanja. Bambusova trava (jap. sasa), ki raste edinole na otočku Yakushima, je zaščitena. Pogovori z japonskim kmetijskim ministrstvom so bili plodni: poslej lahko žanjejo bambusovo travo v neomejenih količinah.

Kljub temu pa ostaja proizvodnja še naprej majhna. Japonska vlada je odobrila podporo v višini 11000 DM, kar za sedaj ne dopušča večjega porasta proizvodnje bamfolina.

Zgraditi morajo silos za bambusovo travo. Kupiti morajo stroje. V nekaj tednih se bodo preselili v večje poslopje. Kljub težavam upajo, da bodo s pomočjo društva »Internationale Bamfolin-Forschungs-Gemeinschaft« in denarne podpore iz Evrope in Japonske do konca letošnjega leta povečali proizvodnjo bamfolina na eno tona. Dogovarjajo se tudi z velikimi farmacevtskimi tovarnami, da bi prevzele proizvodnjo, vendar s pogojem, da bodo prodajale bamfolin po zmernih cenah.

»Nočemo nikakršnih dobičkov,« vedno znova poudarja odkritelj bamfolina Yokoyama, »hoteli bi le pomagati trpečemu človeštvu!«

Drugo vprašanje se je glasilo: Kako gleda japonska vlada na izvoz bamfolina?

Predstavniki ministrstva za zdravstvo so v več pogovorih izjavili, da ne bodo postavljali izvozu bamfolina v Evropo nikakršnih ovir, seveda, dokler bodo bamfolin uporabljali le za klinične poskuse in ga ne bodo prodajali.

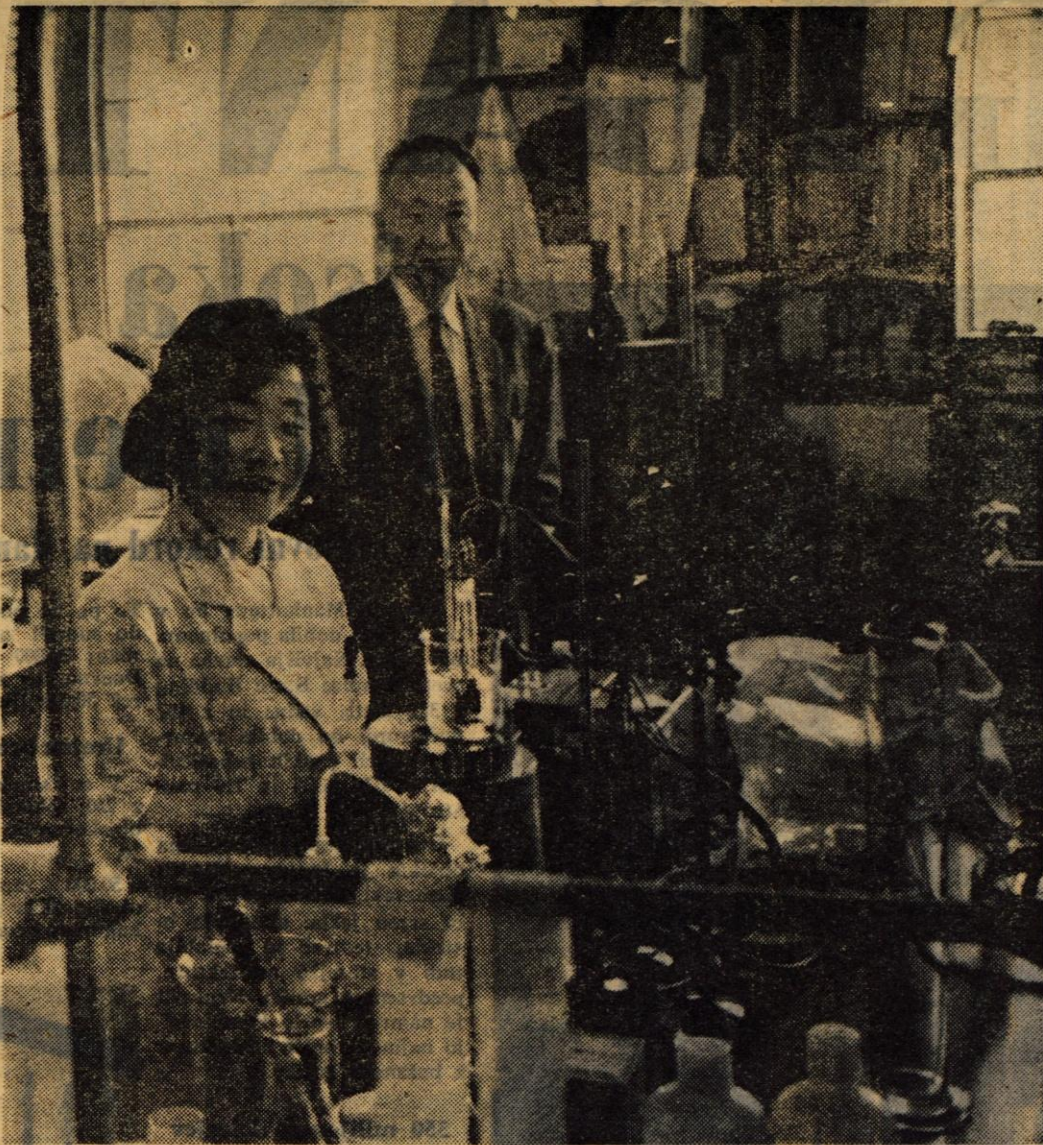
Za sedaj tudi na Japonskem še niso izdali naloga za uporabo bamfolina, ker mora po japonskih predpisih vsako novo zdravilo prestati temeljito preizkušnjo (200 primerov) v bolnicah, pod zdravniško kontrolo.

Na Japonskem se ukvarja z bamfolinom veliko število univerzitetnih profesorjev, katerih imena so znana v svetu znanosti. Pod vodstvom profesorja Arakawa so pravkar zaključili prvo serijo poskusov z bamfolinom na živalih. Rezultati vlivajo vedno več upanja in vzpodbujajo k nadaljnjemu preizkuševanju tega sredstva.

Pri prvi seriji poskusov so dvema skupinama mišk vbrizgali viruse, ki povzročajo mišjo levkemijo. Hrani, s katero so krmili prvo grupo miši, so primešali dnevno po 20 mg bamfolina, druga skupina pa ga ni dobivala. Po 51 dneh so bile vse živalice kontrolne skupine mrtve, živalice prve grupe pa so še vse živele. Kasneje so usmrtili tudi te in raziskave so dokazale, da se je bolezen lotila le dvajsetih odstotkov živali, ostale pa so bile popolnoma zdrave.

Profesor Arakawa meni, da bi s številnejšimi poskusi dosegel še boljši rezultat. Do sedaj so preizkusili bamfolin le na kakšnih petstotih živalih.

Naloga, ki si jo je zastavil profesor Yamamoto se glasi: preizkušnja morebitne imunosti pri dolgotrajnejšem zdravljenju z bamfolinom. Istočasno pa bo skušal tudi ugotoviti, če bi bilo mogoče uporabljati bamfolin za preprečevanje

Profesor Yamamoto v svojem laboratoriju

RAK na zatožni klopi

obolenj. Strinja se z dr. Kurokijem, da bamfolin ne deluje neposredno na rakaste celice, temveč povzroči v pacientovem telesu še neznane reakcije, ki preprečujejo razvoj rakastih tvorb. Profesor Yamamoto si obeta tudi, da se bo vsaj za korak približal odkritju povzročitelja raka.

»Da bi se mogli z bamfolinom ukvarjati v večjem obsegu, bi rabili mnogo več sredstev!« je razlagal profesor Yamamoto. »Bolje bi bilo, da bi manj sredstev porabili za oboroževanje in več za boj proti raku. Eno reaktivno letalo stane več, kot dobim na leto za ves raziskovalni oddelek.«

Pobudo generala De Gaulle, da bi odvajali pet odstotkov od vojaškega proračuna za raziskovanje raka, je profesor Yamamoto navdušeno pozdravil. Povedal je, da se tudi japonska vlada ukvarja s podobno mislijo.

Profesor Uijama tesno sodeluje z dr. Kurokijem. Ukvarja se s farmakološko preizkušnjo bamfolina, kakor tudi s problemom uporabe bamfolina pri različnih rakastih obolenjih. Dosežke profesorja Uijame dr. Kuroki temeljito preveri. »Polni dve leti je trajalo, preden sem se dokopal do zadovoljivih rezultatov,« pravi dr. Kuroki. »Na vsak način pa sem rešil eno vprašanje: bamfolin nima nikakršnega škodljivega učinka.«

Reporter je nazadnje obiskal še profesorja Tomiza Yoshida. Yoshida je eden največjih živčnih raziskovalcev raka. Njegovo ime je prišlo v medicinsko strokovno literaturo z »Yoshida — sarkomom«. Strokovni krogi ga zlasti cenijo odkar so mu podelili medaljo Roberta Kocha. Več kot eno uro je trajal pogovor z japonskim »carjem raka«. »Nikakor nimam nič proti bamfolinu,« je rekel profesor Yoshida, »nevtrelen sem. Počakal bom na rezultate. Nihče bi ne bil bolj vesel kot jaz, če bo bamfolin izpolnil to, kar obeta. Na vsak način želim raziskovalcem veliko uspeha!«

GIGANTA

visoka 411 metrov

Nov svetovni rekord na Manhattanu

Silhueta Manhattan bo v nekaj letih dobila popolnoma nov videz. Najvišja stavba na svetu Empire State Building s 381 metri višine in z 102 nadstropji bo dobila tekmeča v dveh enakih nebotičnikih s 411 metri in 110 nadstropji.

Graditelj tega fantastičnega objekta je Japonec Minoru Yamasaki, arhitekt, ki ne ljubi samo jekla, aluminija in stekla, temveč se pogloblja tudi v starejšo arhitekturo, predvsem v gotiko. Napravil je namreč uspelo kombinacijo najmoderneje arhitekture z božansko gotiko.

350 milijonov dolarjev

Ceprav so stroški za gradnjo ogromni, saj znašajo 350 milijonov dolarjev, ne računajo na izgubo. Delo samo bo stalo 200 milijonov dolarjev, ostalo pa bodo morali plačati za prostor, na katerem gradijo. Potrebovali bodo namreč 65.000 kvadratnih metrov površine. Zato je načrt o drzni gradnji v središču Manhattan sprožil precej vroče krvi in protestov, kajti podreti bodo morali zelo veliko hiš. Vendar pa bodo denar dobili zelo hitro nazaj, saj bodo od kvadratnega metra poslovnih prostorov v novi zgradbi dobili 70 dolarjev (prostorov bo 929 tisoč kv. metrov). To pa bo seveda kar čedna vsotica.

Američani — poslovni ljudje

Drage poslovne prostore bodo seveda najela lahko le velika izvozna podjetja, agencije, zavarovalnice ipd.

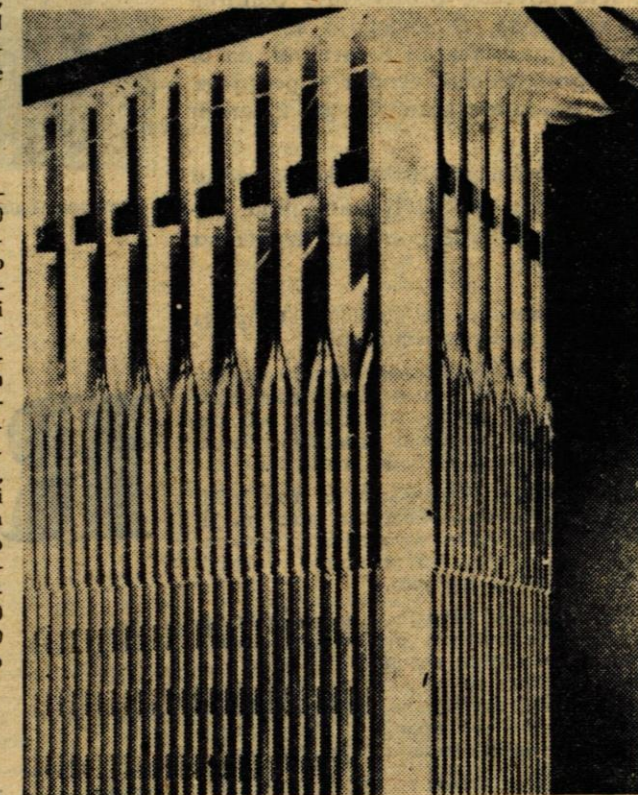
Seveda pa Američani ne bi bili Američani in pravi trgovci, če ne bi takoj skušali zaslužiti. V razstavnih prostorih bodo obiskovalci lahko videli vse najnovejše ameriške izvozne izdelke. Ker računajo, da bodo imeli tedensko najmanj 80.000 tujih obiskovalcev, se bo ameriška trgovina precej poživila. Newyorški guverner Rockefeller je izjavil, da se bo trgovina povečala vsaj za 10 odstotkov.

To pa bo povzročilo, da bodo morali zaposliti še najmanj 30.000 uslužbencev. Dnevno bo zaposlenih namreč 50.000 ljudi.

Urejen promet

V eni stavbi bo tudi hotel z 250 sobami, ki bo nudil obiskovalcem največje udobje.

50.000 zaposlenih, 20.000 obiskovalcev dnevno bo vsekar povzročilo živahen promet.

Gotika iz jekla, aluminija in stekla. Tako bo zgradba do višine 50 metrov, naprej pa se bodo pokazale prave oblike dvajsetega stoletja iz jekla in stekla

met. Seveda drzni arhitekt ni pozabil ničesar. V podzemlju obeh stavb je prostora za 1600 avtomobilov. Vendar pa bo to premalo, zato se večina zaposlenih v službo ne bo vozila s svojimi avtomobili.

Velikanski podzemeljski kolodvor pod zgradbami in urejena prometna mreža bodo zagotavljali hiter in varen promet.

Minoru Yamasaki je filozof in drzen arhitekt

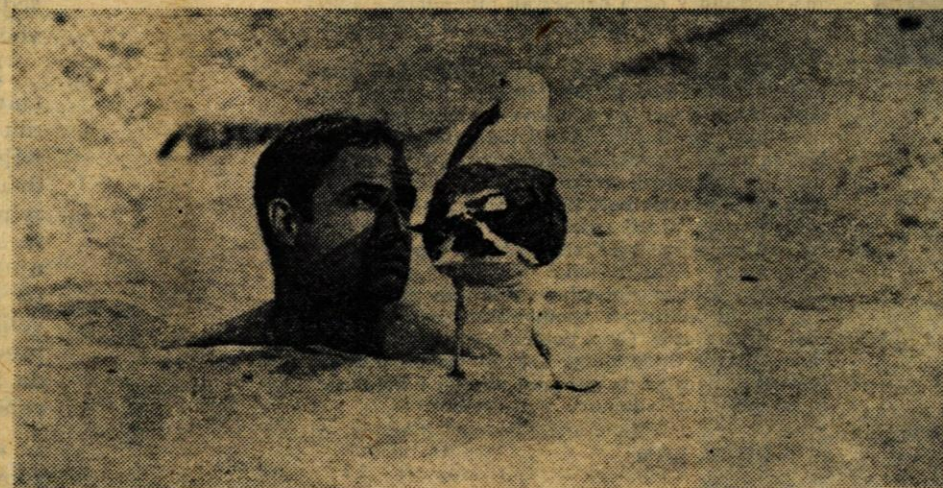
Ekspres v 41. nadstropje

Poskrbeli so seveda tudi za notranji promet v obeh stavbah. V prometu bo 230 dvigal, ki bodo razvažala uslužbence na delovna mesta. V času, ko se vsem zelo mudi, seveda niso pozabili tudi na ekspres. Vozil bo direktno iz prvega v 41. nadstropje in se ne bo nikjer ustavil. Potem pa se boš zopet lahko preselel na drugi ekspres, ki bo peljal do 74. nadstropja. Od tu naprej pa ekspresa ne bo več in v 110. nadstropje boš prišel le z navadnim »potniškim« dvigalom.

Po Prešernovih stopinjah v Kranju

Pohištvo je bilo skoraj vse Katrino. Podedovala ga je po starem stricu, župniku Jožefu Prešernu, ker je mnogo let pri njem gospodinjila. Zato se je Katrini tudi v Kranju vse tako videlo, da pravzaprav brat France pri njej stanuje, ne ona pri njem. Odtod bržčas tudi Katrine besede, v času po bratovi smrti: »Sem bila le jaz za ta višjo in sem gospodarila pri hiši. France je vse le kar meni pustil.« Da je bila res »ta višja«, vidimo tudi po tem, ker je imela celo svojo občasno pomočnico: »le ena pomagalka je bila za perilo in da je vodo donesla.« Pozneje, ko je Prešeren resneje zbolel, pa so za stalno vzeli v hišo »eno deklo, prav močna je bila, da je pomagala bolnika prekladati.«

V spodnjih prostorih hiše je bila v času Prešernovega bivanja v Kranju in še več desetletij za tem prva in edina takratna kranjska kavarna. Njen ustanovitelj in lastnik je bil švicarski/doseljenec helvetsko-kalvinske vere Florian Pua. Pesnik je kavarnico od časa do časa gotovo obiskoval; saj vemo, da če ga je kdo kdaj iskal zgoraj v pisarni ali stanovanju, ga

Marlon Brando kot šarmanten in zvit ameriški gigolet na francoski Rivieri (komedija: Zgodba za večerne ure)

tisoč kv. metrov velik prostor z vodometi in razstavnimi prostori, ne da bi pri tem dobil vrtoglavice.

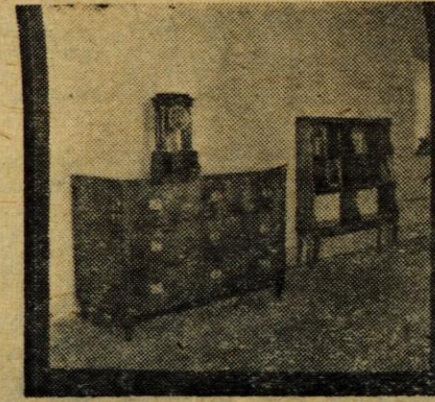
Dvigala in nosilni elementi

Pred vsakega graditelja tako visokih stavb se postavlja dva problema: najti jasek za dvigalo in najti nosilne elemente, ki ne bi bili tako dragi. Yamasaki je odkril morda edinstveno rešitev: zunanje stene bodo nosile tudi stropne in stavbo bo tako brez posebnih nosilnih stebrov. S tem je pridobil tudi prostor in gradnja je veliko cenejša. Jeklene vrvi v razdalji enega metra bodo tvorile zunanjo steno, ki bo dobro kljubovala tudi vetrovom, ki so v takih višinah že precej močni.

V letu 1970, ko bo kompleks zgrajen, pa bomo videli, kako se bo obnesla drzna babilonska gradnja, s poudarki gotike.

V nadaljevanju svoje uspele komedije »Ločitev po italijansko« se je Pietro Germi lotil sicilijanskih pogledov na devišstvo. V filmu, ki je bil prikazan tudi na letošnjem canneskem festivalu, sta glavni vlozi igrala Stefania Sandrelli (sestrična iz »Ločitev«) in Aldo Puglisi

Prešernov predalnik, knjižna polca in ura

je brž prišla klicati v »kafetarijo« njegova nečakinja Marijana Vovkova. Tu je posedal in se pomenkoval s komerkoli. Tu ali pa v katerikoli od takratnih 48. kranjskih gostiln, je bilo ob temnih in hladnih zimskih večerih gotovo prijetnejše posedati, ko pa je bila v tistih časih svečava v stanovanjih kaj borna. V kavarnici in pa v krčmah je vsaj več sveč gorelo hkrati. In toplo je bilo. Sporočilo ve povedati, da je Prešeren v družbi raje poslušal kot sam govoril. Če pa je že kaj rekel, je bilo to preudarno, duhovito in ne preveč glasno. Vpil ni nikoli. Če se je razburil, je raje utihnil in potrpeč. Zato je tudi doma Katrini dal v vsem prav. Še to vedo povedati sodobniki, da Prešeren ni nikoli popival, vsaj v Kranju ne; pač pa je dolgo, dolgo srkal svojo merico, od časa do časa kaj napisal na listič, in spet utonil v premišljevanje. Družbe ni iskal, prej družba njega. Saj je bil šegav in prijeten družabnik, če se je že razvnel. Njegova posebnost je bila še ta, da je nenadoma vstal izza mize, se kratko poslovil in odšel.

Velja pa še povedati prijazno besedo o Prešernovem hišnem gospodarju, o Francu Mayerju. Biti je moral zares dobroščen in uvideven mož, saj ves čas pesnikovega bivanja v njegovi hiši ni terjal plačila najemnine. Kje je danes še kak tak oddajalec stanovanja? Šele po pesnikovi smrti se je oglasil Mayerjev zastopnik Ivan Okorn kot upnik. Pri tem pa je Mayer kar sam odšel vsoto, ki jo je Prešeren odslužil z nekim pravnim poslom zanj, tako da je celotni prijavljeni dolg predstavljal le 75 goldinarjev in 43 krajcarjev. To je za dvoipolletno najemnino (od 21. oktobra 1846 do 24. aprila 1849) brez kakih zamudnih obresti. Ki pa si jih je nek drug upnik, doktor Rus iz Ljubljane krepko zaračunal.

Franc Mayr (1803—1854) ni bil le kupčijski človek (trgovec in pivovarnar) pač pa tudi veljaven meščan. V letih 1843 do 1845 je bil občinski odbornik, v letu 1845 pa celo mestni blagajnik. Zanimal se je za slovenski preporod in bil med prvimi naročniki »Novice« v Kranju. V januarju 1948 je skupina meščanov pod njegovim in Karla Floriana vodstvom odločno odrekla plačevanje devetine dekanu Dagari- nu in vložila prav po doktorju Prešernu zahtevo, da se uradno ugotovi, ali obveznost plačevanja še obstoja ali je že ugasnila. Mayer je bil vodilni mož za državni zbor v Frankfurtu.

Kot posebnost tiste stare dobe pred dobrim stoletjem naj še omenimo ozek prehod (med hišama Prešernova št. 7 in Prešernova št. 9), ki se ga je posluževal doktor pri svojih čestih poteh od doma do sodišča in okrajnega komisariata, ki sta oba uradovala v vogalni hiši na Glavnem trgu (danes Titov trg št. 25). Oken-

ce na ta staromestni prehod med sosednima hišama, obstoja še danes v steni pesnikove stanovanjske sobe.

Druga zanimivost hiše je v tem, da se je prav tu, nekaj desetletij pred Prešernovim prihodom v Kranj, rodila poznejša graščakinja na Thurnu v Preddvoru Urbančičeva, mati prve slovenske pesnice in pisateljice Josipine Turnograjske, ki pa je žal, doživela le 21 pomladi. Ob spominu na to vitko pesnico-lepoticu, ki je kljub rosnim mladosti prispevala v zakladnico slovenske književnosti razmeroma bogat izbor poezije in proze, se kar ne moremo zdržati, da ne bi znova opozorili Pred-dvorca na spominski obelisk, postavljen leta 1870 v čast prvi slovenski pesnici. Spomenik stoji nad Preddvorom tik ob poti in prav blizu vhoda v »Dom upokojencev in oskrbovancev«, ki ima sedaj prostore v prenovljenem gradu Thurnu. Zal pa je obelisk, ki bi lahko predstavljal krajevno kulturno-turistično atrakcijo, popolnoma zanemarjen, založen s hlodi, z obledelim napisom in porasel z zelenim lišajem. Stik s Prešernom so Urbančičevi gotovo našli v kranjski Kazini, kamor so s hčerko prihajali na družabne večere in prireditve. — In še nekaj je pozabil Pred-dvor: na pokopališčem cerkvenem zidu blede napis, ki pripoveduje, da tu spi Lovro Pintar (1814—1875), slovenski pisatelj in politik, izredno izobražen mož, ki je poleg zahodnoevropskih, obvladal tudi vse slovanske jezike. Prav on je bil literarni mentor Turnograjske...

Pa se vrnimo spet v Kranj, v Prešernovo hišo! Zakaj bi je tako ne imenovali?

Za Pua je leta 1860 prevzel kavarnico v spodnjih prostorih Kristijan Geiger, sin kelmorajnskega paramentista (izdelovalca cerkvenih plaščev, bander in podobno), ki se je s svojo obrtjo priselil v Kranj v polovici 19. stoletja. Vdova po Kristijanovem sinu Konradu, 84-letna Marija Geiger še živi in ve povedati kaj zanimive podrobnosti o Prešernovi hiši, v kateri je več let tudi stanovala. Geigerji so poleg kavarnice imeli v istih prostorih tudi gostilno, ki se je imenovala »Pri racii«. Izvešek je označeval ta lokal še nekaj let po koncu prve svetovne vojne.

Lastništvo hiše je bilo do leta 1889 v rokah Mayrjevih potomcev, potem pa so se kot lastniki zvrstili: Franc Roblek in njegova vdova, Anton in Marija Bidovec; od leta 1927 pa do prehoda v družbeno imovino, je bila hiša last Matije in Marije Kokl, ki sta si uredila v bivših kavarniških prostorih manufakturno trgovino, v Prešernovi stanovanjski sobi, v prostoru, kjer je pesnik umrl, pa je bilo skladišče blaga...

(Nadaljevanje prihodnjič)
CRTOMIR ZOREC

Prešernova pisalna miza (v okvirju doktorske diplome)

Tako nekako bo leta 1970 izgledal Manhattan, kjer bosta vladala stolpa svetovnega trgovskega centra

Pri »Krščanski grobnici« smo se slikali

Alžirija

(IV. nadaljevanje)

Ponedeljek, 20. julija

Mladina želi mir v svetu

Delo nadaljujemo v sedmih komisijah. Tako bomo lažje govorili o problemih sodelovanja bolj poglobljeno. Zanimiva je enotnost v stališčih do najbolj aktualnih mednarodnih vprašanj. Vsi člani komisije, ne glede na politično opredeljenost in narodnost, so se enoglasno zavzeli za odpravo kolonialistične politike in rasne diskriminacije, ki so v nekaterih delih sveta še živi. Težko je pri tem oceniti kaj je bilo »politično« in kaj »nepolitično«. Vseeno pa imam vtis, da si je prireditelj predstavljal naše razprave precej drugače! Po nekajurnem delu smo razpravo prekinili in se domenili za naslednji sestanek.

Popoldanski prosti čas smo izrabili za kopanje. Ze proti večeru se nama je pridružil neki Alžirec in naju pobaral, če sva Angleža. Ko sva mu povedala od kod sva, je stekla debata o njihovem in našem družbenem sistemu. Z zanimanjem je sledil najini razlagi. (Da smo se bolje razumeli, sva risala sheme kar s prstom v moko mivko!) Razšli smo se kar precej pozno, obogateni z novimi spoznanji.

Po večerji je bila gledališka predstava. Obiskala nas je baletna skupina »Kaki«, sestavljena iz članov Narodnega gledališča iz Alžira. Gledali smo dve deli. Prvo, iz najnovejše dobe predstavlja rojevanje in krepitev alžirske narodne zavesti v preteklih časih in številne upore alžirskega ljudstva. Konča z narodnoosvobodilno borbo in zmago alžirske revolucije. Drugo delo »Garabouze« je splet narodnih pesmi in plesov iz starih časov. Prizori, od sanjavega zibanja do divjega plesa, čudovito prelivanje barv in zdaj nežna zdaj divja muzika, so bili pravi užitek, kljub temu, da vsebine nismo najboljše razumeli.

Torek, 21. julija

Izlet v Cherchell

Odhajamo na izlet ob morski obali v približno sto kilometrov oddaljeno mesto Cherchell, znano po zgodovinskih znamenitostih. Pred od-

hodom, približno ob osmih, smo doživeli neprijetno presenečenje. V naselju je odjeknila močna detonacija, kot bi v bližini eksplodirala bomba. Videti ni sicer ničesar, le stražarji nekaj šušljajo. Nihče ne ve, kaj je bilo, verjetno pa bomo še izvedeli.

Po skoraj enourni vožnji, to pot ob obali v smeri Tunizije, torej proti zahodu, smo se dvignili na 260 metrov visok grič, kjer stoji mogočen antični spomenik, imenovan »Krščanska grobnica«. Grobnico je postavil numidijski kralj Juba II. svoji soprogi egipčanski princesi Kleopatri. Kolos, visok preko 40 metrov, stoji na cilindričnem podstavku, okrašenem s šestdesetimi stebri in je zložen iz velikih kamnitih blokov. Pod glavnim vhodom je labirint, prav po vzorcu egipčanskih piramid. Grobnica je tipičen primer nastajanja svojstvene arhitekture, kjer sta se križala vzhodni egipčanski in tedanji rimljanski slog.

Iz
popotne
ga
dnevnika

Ko smo se spuščali z griča, sem na obeh straneh eeste opazoval lepo urejene velike vinograde. Alžirija je pomembna proizvajalka dobrega in močnega vina. Ker večji del Alžircev ne pije alkoholnih pijač (muslimani), ga doma potrošijo razmeroma malo. Tem bolj je vino dragocen izvozni artikel in ga v velikih količinah izvažajo v Francijo. Francozi, ki popijejo kar precejšnje količine »kapljice« ga predelujejo in servirajo kot namizno vino, ki je sestavni del njihove prehrane. (To bi gotovo godilo tudi številnim »vin-skim bratcem«.)

Naslednja točka, kjer so se ustavili modri avtobusi, so ostanki nekdanje rimske in še prej feničanske (Feničani so bili močna pomorska in trgovska sila Sredozemlja) naselbine. Dobro je ohranjeno zidovje tedanjih poslopij, na celem kompleksu pa ležijo številni izkopani sarkofagi (kamniti grobovi izklesani iz kamnitega bloka). V mestu Tipaza, malo dalje, pa so nam pokazali ostanke rimskega amfiteatra, ki pa se niti zdaleč ne morejo kosati z enako rimljansko mojstrovino v Puli.

Med vožnjo proti Cherchellu, skozi pusto pokrajino, sem opazil nekaj preprostih naselij, zgrajenih iz protja in verjetno blata. Kolibe se tesno stiskajo druga k drugi in dajejo videz pravcate revščine. Pred kolibo ob cesti je tabla, s katere oznanjajo rdeče črke, da se tu dobijo živila in nepogrešljiva Pepsi-Cola. Razposajeni otročaji so tekali k cesti in zvedavo, skoraj z malo strahu v očeh ogledovali mimodrveče avtobuse, ki so v tem predelu pokrajine gotovo redkost.

Slednjič smo prispeli v mesto Cherchell (starodavna naselbina Iol). Mesto leži na nizki ploščadi, ki se vzpenja od morja v precej hribovito notranjost proti jugu. Večji del časa smo porabili za ogled muzejskih zanimivosti. V mestnem muzeju smo videli preko dvesto različnih kipov in drugih spomenikov, ki so tu zbrani kot neme priče antike. Videli smo tudi restavratorski atelje na prostem, kjer strokovnjaki potrpežljivo sestavljajo velike mozaike, ki so nekdaj krasili atrije in sobane rimskih in domačih patricijev. Po ogledu kulturnih spomenikov smo si ogledali tudi mesto (kar pomeni, da smo šli do konca glavne ulice, dolge kakšnih petsto metrov in nazaj), nato pa že v mraku posedli v avtobuse in se odpravili »domov« v Zeraldo.

Sreda, 22. julija

Srečanje

Sinoči sem pri večerji ujel nekaj besed o eksploziji v Sidi Ferruchu. Pazljiveje sem prisluhnil razgovoru in izvedel, da je včeraj zjutraj eksplodiralo v omenjenem naselju, približno sedem kilometrov od nas, podzemsko skladišče municije in orožja. Eksplozija je zahtevala nekaj smrtnih žrtev, več ljudi pa je bilo ranjenih. Seveda nam je bilo takoj jasno, da gre za sabotažo, za brutalne metode kolonialistov in njim podvrženih elementov, ki skušajo vnesti v mlado državo nered, nezaupanje do ljudske oblasti in strah med prebivalstvo. Današnji dnevnik »Alžirec« piše o tragediji v Sidi Ferruchu podrobneje. Zlasti piše o solidarnosti okoliškega prebivalstva, ki je takoj sprejelo ogrožene ljudi in nudilo pomoč ter streho nad glavo (porušene so tudi številne hiše). Posebne zdravniške ekipe pa nudijo prizadetim tudi strokovno zdravstveno pomoč. Prebivalstvo in oblastva so takoj pohiteli z vsemi ukrepi, da so čimbolj omilili posledice eksplozije. Tudi prijatelj Djelali mi je v razgovoru o včerajšnjem dogodku rekel, da se nasprotniki sicer trudijo, vendar jim ne bo uspelo porušiti reda, spodkopati notranjo ureditev. »Vsi taki poskusi imajo ravno nasprotni učinek, še bolj krepijo našo solidarnost in še bolj trdna postaja naša revolucija,« je dejal mladi alžirski prijatelj.

Popoldne smo obiskali posestvo »Bouchaoui Amar« (imenuje se po padlem borcu iz tega kraja, ki je bil tudi delavec na posestvu). Posestvo so osnovali v prejšnjem stoletju menihi »trapisti«, ki so prišli sem iz Francije. Prilastili so si približno 1200 hektarov zemlje in organizirali proizvodnjo. Po njihovem odhodu je prevzel posestvo nekdanji oskrbnik, tudi Francoz. Ta je naselil na posestvu čez sto francoskih družin, pretežno kmetijskih strokovnjakov, prebivalce - domačine pa spremenil skoraj v tlačane. Rodovitna zemlja in poceni delovna sila sta omogočili, da je lastnik postal eden najbogatejših Francozov v Alžiriji.

JURE HRIBAR

ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE

James Stewart je čudaški profesor poetike in oče osemletnega matematičnega genija — v filmu »Pegasti Erazem« režiserja Henryja Kosterja. Igrajo še Fabian, Glynis Johns in Billy Mumy.

Rock Hudson in Gina Lollobrigida sta »Čudna ljubimca« — tak je namreč naslov nove komedije režiserja Melvina Franka, v kateri igra glavni vlogi.

»Fanny Hill« — ali spomini lahkoživke — končno snemajo — namreč po mnogih sporih okrog vprašanj, kdo in kje jih bo posnel in (predvsem) katera bo zaigrala junakinjo na novo odkritega srednjeveškega angleškega romana nekoliko bolj ščegetljive vsebine. Zdaj se je torej odločilo, da bo ta »čast« pripadla Američanom, ki so si za prizorišče zunanjih prizorov izbrali London in Berlin, za režiserja Russa Meyerja, za Fanny pa Leticio Roman, poleg katere igra ta še Miriam Hopkins in Walter Giller.

Tudi pri nas popularni Dr Kildare — Richard Chamberlain je glavni junak v filmu »Srečno jutro«, ki ga za družbo MGM režira Alex Segal. Njegovi soigralci so Yvette Mimieux, Arthur Kennedy in Oscar Homolka.

Frank Sinatra je obenem producent, režiser in glavni igralec v svojem novem filmu »Samo pogumni«, ki ga snema na Havajih in v katerem igra še Tommy Sands.

FRANCIJA

Anna Karina, Elsa Martinelli, Michel Piccoli in Paola Pitagora tvorijo igralsko ekipo filma »O ljubezni«, ki ga režira Jean Aurel.

Avtor prikupne novovalovske komedije »Igre ljubezni« Philippe de Broca snema z junakom tega svojega filma — odličnim mladim komikom Jeanom Pierrom Casse- lom ter Catherine Deneuve, Irino Demick, Jeanom Claudeom Brialyjem, Valerie Lagrange in Jeanom Pierrom Marielleom. Zdjaj: film »Neki gospod iz družbe« po romanu Andréja Ceuteauja.

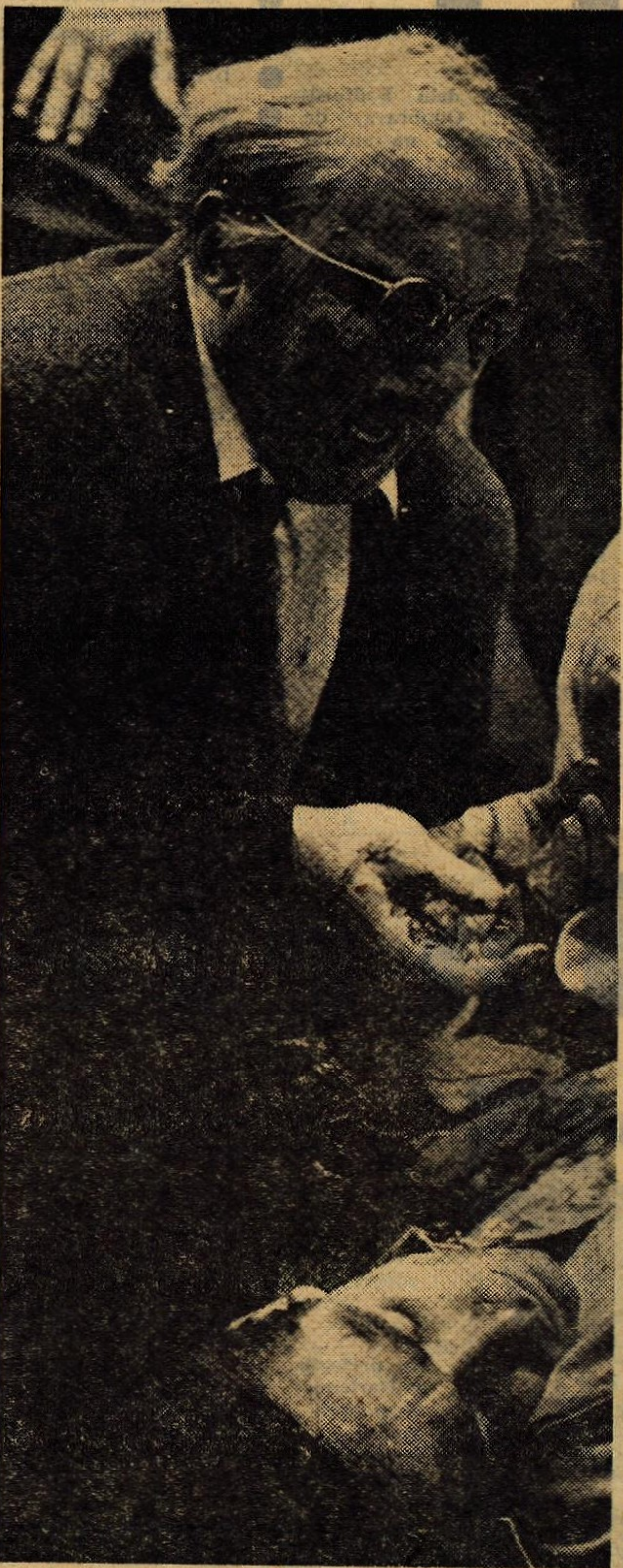
Lili Palmer, Laurent Terzieff, Pierre Brasseur, Sylva Koscina in Guido Albert so nosilci glavnih vlog v filmu »Trikotnik«, ki ga snema režiser Pierre Kast. Prizorišče zunanjih prizorov je Lizbona.

VELIKA BRITANIJA

Elegantna Ingrid Bergman potuje v spremstvu partizana (Omar Shariff) skozi okupirano Jugoslavijo... v filmu »Rumeni Rolls Royce«, ki ga v angleških studijih ameriške družbe MGM dokončuje znani starejši angleški režiser Anthony Asquith (Pygmalion, Milijonarka).

Priznani mojster ameriškega westerna Delmer Daves (Ob 3.10 za Yumo) se je vrnil iz Italije, s snemanja ob Gardskem jezeru, in v Angliji nadaljuje z zunanjim delom za svoj novi film »Afera v vili Fiorita«. Glavne vloge igrajo Maurren O'Hara, Rossano Brazzi in Carlos Pierre.

Rod Steiger, eden najvidnejših članov Actors' Studia, je za svojo vlogo Žida, ki je v koncentracijskem taborišču izgubil svoje ideale in družino, v filmu »Zastavljalec« Sidneyja Lumeta dobil nagrado letošnjega berlinskega festivala.

Režiser John Schlesinger (Tudi to je ljubezen) pripravlja po originalnem scenariju film »Dragica«, v katerem bo glavno vlogo odigral Laurence Harvey.

Po velikem uspehu širokopotezno zasnovanega in posnetega Richardsonovega »Tomma Jonesa« Angleži pripravljajo še en film te vrste. To bodo »Ljubezenske prigode Molla Flandersa« (po romanu »Moll Flanders« Daniela Defoeja), katerega snemanje naj bi se začelo v sep. in katerega bi režiral Terence Young, avtor obeh prvih filmov o popularnem vohunu Jamesu Bondu, junaku romanov sedaj že pokojnega Iana Fleminga.

ITALIJA

Samy Frey in Catherine Deneuve sta soigralca v filmu »Srce v grlu«, ki ga po najnovejšem romanu Vasca Pratolinija snema režiser Pasquale Festa Campanile.

Ugo Tognazzi je partner Claudie Cardinale v filmu Antonia Pietrangeli »Čudoviti rogonosec«.

Rossana Podesta in Keir Dullea (David iz »Davida in Lize«) sta nosilca glavnih vlog v »Sestanku« režiserja Marca Vicaria.

SOVJETSKA ZVEZA

Snemalec filma »Hoja za soncem« Vadim Derbenev, ki je poleg tega tudi režiral

film »Potovanje v april«, snema zdaj za široko platno film o kmečki družini iz Moldavije — »Zadnji mesec jeseni«.

Režiser Vilen Azarov, ki ga poznamo pri nas po filmu »Odrasli otroci«, je začel s snemanjem svojega tretjega filma — »Moskovčani«. Glavni junaki te komedije bodo šofer taksija, njegov avto in Moskva.

»Zbogom, fantje« je naslov novega filma Mihaila Kalika. V zgodbi o dekletu, kateremu vojna ni prizanesla gorja, igrajo poleg Jevgenija Steblova in Nataše Bogunove sami debutanti.

Film ski vrti ljak

Anna Karina (na sliki v filmu »Ženska je ženska«) je zaigrala glavno vlogo v filmu »O ljubezni« režiserja Jeana Aurela, zdaj pa je partnerka Mauricea Roneta v filmu »Sončni božič«, katerega Ronet tudi režira

Novo
v
velikih
ateljejih

Nemiri

Podgane — morilke otrok

41-letni Jesse Gray je morda najbolj popularni človek v Harlemu. Postal je pravi narodni junak. Bil je krojač, mornar, novinar. Vse preveč so ga bodle krivice, ki se gode črnemu človeku, zelo se je zavzel zanj. V preteklem letu je organiziral štrajk podnajemnikov, ki stanujejo v umazanih in zanikrnih ulicah Harlema. Uspel je in pribral 5.000 družinam oproščeno najemnino. (Da bomo razumeli, zakaj je Jesse Gray zahteval odpravo najemnine, namreč stanovanja so tako brezupno slaba, da je po njegovem mnenju 1 dolar najemnine preveč.) Jesse: »V prihodnji zimi ne bo treba 25.000 družinam plačati najemnine.«

V njegovem uradu visijo parole: »Ne pustite, da vam umore podgane vašega otroka«. Da, tudi to se dogaja v Harlemu. Povprečno 300 ljudi se mora mesečno zateči k zdravniku zaradi ugriza podgan. Se strašnejše, nič manj kot toliko otrok pomore podgane.

Jesse Gray odpira svojim bratom oči in jim na shodih govori: »Vlada v Washingtonu bi lahko izboljšala naše stanovanjske razmere. Oni

lahko skrbijo za to, da se pošiljajo na mesec rakete, ne morejo pa preprečiti, da ne bi podgane žrle naših otrok.«

Svojo odločnost in vnetost za pravice črncev pa je že moral plačati. Pri pretepu s policisti je bil hudo ranjen.

V času harlemskih pretepev je podnevi in ponoči križarilo 2.000 težko oboroženih policistov. Predsednik Johnson je poslal v Harlem uradnike FBI, ki naj bi poiskali vzroke upora. Ugotovili so, da so pri vsej stvari odigrali določeno vlogo tudi komunistični agitatorji.

Hočemo, da se beli policisti umaknejo

William Epton je pristaša kitajskega komunizma in ima svoj urad v prvem nadstropju propadajoče hiše v Lenox-Avenue. Njegova politična skupina se imenuje »Napredno delavsko gibanje«. On odobrava in podpira upor v

newyorškem delu Bedford-Stuyvesant. Odobrava, da črnici pokradejo na stotine trgovin. Njegovo opravičilo je kratko: »Nemiri so vzrok zatiranja črncev v vsej Združeni državi Ameriki. Hočemo da se beli policisti umaknejo iz Harlema!«

Mamila in spolne bolezni

Iz naslednjih vrstic lahko razvidimo, da so razmere v Harlemu težke in življenje bolešno: 60 odstotkov uživalcev mamil živi v New Yorku, število teh nesrečnejšev pa je v Harlemu še desetkrat večje. Spolne bolezni in kriminal je pri mladoletnikih v Harlemu še desetkrat večje kot kjerkoli drugje. Umrljivost otrok je izredno visoka. Več kot polovica otrok ne uspe končati šolske obveznosti.

Za temi suhoparnimi dejstvi se skriva velika brezupnost.

- Obupne razmere v črnski četrti — Samo ena misel: maščevanje. Siromašni stanovanjski prostori, naraščajoča brezposelnost in socialna zanemarjenost so pripravljali ugodna tla krvavim spopadom. Množice temnopoltih prebivalcev Harlema pa so izbruhnile, ko je beli policist Gilligan ustrelil 15-letnega črnca. — Maščujmo se!

- New York obsega 319 kvadratnih milj in od tega pripada samo 3,5 kvadratne milje Harlemu. Tu živi okoli 400.000 črncev. Lahko si mislimo, da je Harlem obupno prenaseljen. Na tem področju je približno 90.000 stanovanj, samo 10 odstotkov od njih je zgrajeno po letu 1929. Veliko je takih, ki niso primerna, da v njih živijo človeška bitja.

- Jamesa, črnca, ki se s svojimi brati bori, da bi ameriški črnici dobili samostojno državo, Harlemčani dobro poznajo. Vseeno hujska proti belcem. Sovraži jih in tega uči tudi ostale. Pre dobro pozna vse krivice, ki se gode njemu in njegovi vasi. Študiral je ekonomijo, vendar po končanem študiju zanj ni bilo službe.

v Harlemu

Po pretepih v Harlemu so pobrali s cest na stotine ranjenih

»Če bi rekel, da sem srečen, bi izdal svoje ljudi«

Ceprav živi v ZDA več kot 20 milijonov črncev, ni uspešno mnogim, da bi se uveljavili v vrhni plasti bele družbe. Vendar, tudi taki so — nekateri umetniki in intelektualci. Eden izmed njih je odvetnik Clarence B. Jones. Samo s svojo sposobnostjo in žilavostjo se je prebil v visoko družbo belcev. Mnoge ugledne osebnosti so njegovi klienti in prijatelji.

Clarence B. Jones stanuje s svojo belo ženo in štirimi otroki v najodličnejši četrti New Yorka — Riverdale. On je srečen oče in mož ter ugleden odvetnik, vendar njegovo življenje kali usoda črnih bratov in sester v umazanem Harlemu. »Če bi rekel, da sem srečen in zadovoljen, bi izdal svoje ljudi.« V razgovoru z nekim novinarjem je Clarence Jones poudaril socialno stran rasnega vprašanja: »V enem tednu je približno 40.000 delovnih mest nadomeščeno z avtomati. Seveda je posledica brezposelnosti, katero najbolj občutijo črnici. Če se ekonomski položaj črncev ne bo izboljšal, lahko pride do še dosti resnejšega položaja kot pa je sedaj. Tudi Goldwater predstavlja za nas veliko nevarnost, saj se z njim povečuje desničarsko usmerjena moč.«

Rasno vprašanje je kot neka bolezen, ki to veliko deželo slabi. Verjetno bo rešitev te krize, ki jih je Amerika v svoji zgodovini morala prestopiti in jih je tudi brez škode prestala. Črni ekstremisti na severu in beli ekstremisti na jugu se morajo z legalnimi sredstvi brzditi. Še važnejše pa je, da se k zakoniti enakopravnosti pridruži tudi ekonomska in socialna enakopravnost. Zato pa potrebuje Amerika časa, še veliko časa.

Jesse Gray odpira svojim bratom oči in jim na shodih govori: »Vlada v Washingtonu bi lahko izboljšala naše stanovanjske razmere. Oni lahko skrbijo za to, da pošiljajo na mesec rakete, ne morejo pa preprečiti, da ne bi podgane žrle naših otrok.«

RADIJSKI SPORED

VELJA OD 5. SEPTEMBRA DO 11. SEPTEMBRA

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.15, 6., 7., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30.

SOBOTA — 5. septembra

7.15 Jutranja glasbena srečanja — 8.05 Naši starejši skladatelji — 8.25 Iz koncertov in simfonij — 9.00 Počitniško popotovanje od strani do strani — 9.15 Priporočila o pasji družinici in še nekaj pesmi — 9.30 Zabavna glasba iz Sovjetske zveze — 10.15 Jugoslovanski pevci popevk — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 11.15 Pozor, nimaš prednosti — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Lahke opoldanske glasbeni spored — 13.30 Priporočila vam — 14.05 Za ljubitelje narodno-zabavnih melodij — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Poje mešani zbor Glasbene matice — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Vedri uvodni takti — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.45 Novo v znanosti — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Srečanje z Gershwinom — 20.30 Sobotni večeri v naših krajih — 21.15 Plesni zvoki — 23.05 Nočni akordi

NEDELJA — 6. septembra

6.00 Dobro jutro — 7.15 Narodni in domači zvoki — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.45 Iz albuma skladb za otroke — 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo -I. — 10.00 Se pomnite tovariši... — 10.30 Komorni zbor iz Celja — 10.50 Deset minut z orkestrom Roberto Rossi — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 11.15 Vedre melodije z velikimi zabavnimi orkestri — 11.40 Nedeljska reportaža — 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo -II. — 13.30 Za našo vas — 14.00 Koncert pri vas doma — 14.15 Nedeljska popotovanja — 15.05 Danes popoldne — 16.00 Humoreska tega tedna — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Letni časi — radijska priredba baleta — 20.50 Športna poročila — 21.00 Melodije v izložbenem oknu — 22.10 Godala v noči — 23.05 Nočni komorni koncert jugoslovanske glasbe

PONEDELJEK — 7. sept.

7.15 Jutranja glasbena srečanja — 8.05 Narodni napevi iz Češkoslovaške — 8.30 Lehek Nometh s plesnim orkestrom Madžarske — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.10 Pojo mladinski pevci RTV Ljubljana — 9.25 Pisane slike — 10.15 Iz naše instrumentalne glasbe — 10.15 Naš podlistek — 10.55 Glasbena medigra — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 11.15 Pozor, nimaš prednosti — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25

Opoldanski domači pelemele — 13.30 Priporočila vam — 14.05 Naš glasbeni mozaik — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba — 15.45 Pihalna godba JLA — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Poletni sprehodi — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Zvočni razgledi — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Slovenski izvajalci zabavne glasbe — 20.10 Z letošnjega festivala v Dubrovniku — 22.10 S popevkami po svetu — 22.50 Literarni nočno — 23.05 Po svetu jazza

TOREK — 8. septembra

7.15 Lahka koncertna glasba — 8.05 Jugoslovanski pevci popevk — 8.30 Slovenske narodne v različnih priredbah — 8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo — 9.25 Slovenski skladatelji mladim poslušalcem — 10.15 Z opernimi pevci po svetu — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 11.15 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Češkoslovaška, bolgarska in vzhodnonemška zabavna glasba — 13.30 Priporočila vam — 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo — 14.35 Suita — 11.50 Hammond orgle — 15.15 Zabavna glasba — 14.30 V torek na svideenje — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Poletni sprehodi z orkestri zabavne glasbe — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Koncert po željah poslušalcev — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Nemško-italijanski glasbeni barok — 20.20 Radijska igra — 21.07 Orkestralne impresije — 22.10 Plesna glasba — 23.05 Nočni koncert

SREDA — 9. septembra

7.15 Narodni in domači zvoki — 8.05 Plesni orkester Jerry Mengo — 8.20 Proti morju... — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.10 Slovenski pevci zabavne glasbe — 10.15 V tričetrtinskem taktu — 10.30 Clovek in zdravje — 10.40 Mladinska glasba, domača in tuja — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 11.15 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Opoldanski domači pelemele — 13.30 Priporočila vam — 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo — 14.35 Koncert za harfo in orkester — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Komorni zbor RTV Ljubljana — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Poletni sprehodi z našimi solisti — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Iz fonoteke radia Ko-

per — 18.45 S knjižnega trga — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Iz naših studiov — 20.35 Opera Tristan in Izolda — 22.10 Plesna glasba — 22.50 Literarni nočno — 23.05 Melodije za lahko noč

ČETRTEK — 10. septembra

7.15 Jutranja glasb. srečanja — 8.05 Koroške nar. pesmi — 8.25 Čehoslovaški izvajalci zab. glasbe — 9.25 Vesele počitnice — 10.15 Z domačih oper. odrov — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 11.15 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Z jugoslovanskimi pevci popevk — 13.30 Priporočila vam — 14.05 Mali glasbeni mozaik — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Barkarole in koračnice — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Poletni sprehodi po glasbenih galerijah — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Turistična oddaja — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 21.40 Koncerto grosso — 22.10 Jazz s plošč — 23.05 Krogi sodobne glasbe

PETEK — 11. septembra

7.15 Od uverture do finala — 8.05 Majhni zabavni ansambli — 8.30 Stavki iz jugoslovanskih komorskih skladb — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Slovenski pevci zabavnih melodij — 10.15 Nekaj narodnih in domačih viž — 10.35 Naš podlistek — 10.55 Glasbena medigra — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 11.15 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Opoldanski domači pelemele — 13.30 Priporočila vam — 14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — 14.35 Operni dvospevi — 15.15 Zabavna glasba — 15.45 Poje mladinski zbor RTV Ljubljana — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Poletni sprehodi s pevci zabavne glasbe — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Promenadni koncert — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Trideset minut v studiu 14 — 20.30 Poje Akademski pevski zbor iz Ljubljane — 20.50 Arena za virtuozne — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.10 Plesna glasba — 22.50 Literarni nočno — 23.05 Srečanje z Beethovnovimi sodobniki

K I N O

Kranj »CENTER«

5. septembra ital. VV film DELFINI ob 16. in 20. uri, premiera franc. barv. CS filma CARTOUCHE ob 22. uri
6. septembra slovenski film KEKEC ob 10. uri, angl. barv. CS film PLAMEN NA

ULICAH ob 15. in 19. uri, ital. VV film DELFINI ob 17. uri, premiera angl. filma ŽENA V DOMAČI HALJI ob 21. uri

7. septembra angl. film ŽENA V DOMAČI HALJI ob 16., 18. in 20. uri
8. septembra angl. film ŽENA V DOMAČI HALJI ob 16., 18. in 20. uri
9. septembra franc. barv. CS film CARTOUCHE ob 15.30, 18. in 20.30
10. septembra franc. barv. CS film CARTOUCHE ob 15.30, 18. in 20.30
11. septembra franc. barv. CS film CARTOUCHE ob 15.30, 18. in 20.30

Kranj »STORŽIČ«

5. septembra angl. barv. CS film PLAMEN NA ULICAH ob 18.30 in 20.30 uri, premiera franc. barv. CS filma CARTOUCHE ob 22.30
6. septembra — ameriške barvne RISANKE ob 10. uri, slovenski film KEKEC ob 14. uri, ital. VV film DELFINI ob 16. in 20. uri, angl. barv. CS film PLAMEN NA ULICAH ob 18. uri
8. septembra franc. CS film CARTOUCHE ob 10. uri, premiera franc. filma UMRETI V MADRIDU ob 16., 18. in 20. uri

9. septembra franc. barv. CS film CARTOUCHE ob 10. uri, franc. film UMRETI V MADRIDU ob 16., 18. in 20. uri
10. septembra franc. CS film VRV OKOLI VRATU ob 10., 16., 18. in 20. uri
11. septembra premiera jug. film DOBRA USODA ob 16., 18. in 20. uri, angl. film ŽENA V DOMAČI HALJI ob 10. uri

Stražišče »SVOBODA«

6. septembra franc. barv. CS film CARTOUCHE ob 15., 17.30 in 20. uri

Cerklje »KRVAVEC«

5. septembra amer. barvni film DVOBOJ NA SONCU ob 20. uri
6. septembra amer. barvni film DVOBOJ NA SONCU ob 16. in 19. uri

Naklo

6. septembra francoski CS film VRV OKOLI VRATU ob 16. in 19. uri

Kropa

6. septembra amer. barvni CS film APRILSKA LJUBEZEN ob 16. in 19.30 uri

Ljubno

5. septembra nemški film SATAN MAMI Z LJUBEZNIJO ob 20. uri
6. septembra jugoslov. film DIRKA ZA MOTORJEM ob 14. uri
6. septembra angleški film SOS PACIFIK ob 18. uri

Podnart

5. septembra angl. barvni CS film KLUB MLADIH ob 20. uri

6. septembra zap.-nemški film TISOČ OČI Dr. MABUSEA ob 17. in 19. uri
10. septembra poljski film NOŽ V VODI ob 20. uri

Jesenice »RADIO«

5. do 6. septembra francosko-italijanski barvni film TRIJE MUSKETIRJI, I. del
7. septembra amer. barvni film TRAPEZ
8. do 9. septembra ameriški barvni CS film DAJ DA SE LJUBIMO
10. do 11. septembra francoski film ROBERTO ROCCA

Jesenice »PLAVŽ«

5. do 6. septembra ameriški barvni CS film DAJ DA SE LJUBIMO
7. do 8. septembra francosko-italijanski barvni film TRIJE MUSKETIRJI, I. del
10. do 11. septembra ruski film SPRETNJA POTEZA

Zirovnica

5. septembra jugoslovanski film OTOKI
6. septembra švedski film ŽENE ČAKAJO
9. septembra franc.-italij. barvni CS film TRIJE MUSKETIRJI, I. del

Dovje-Mojstrana

5. septembra švedski film ŽENE ČAKAJO
6. septembra jugoslovanski film OTOKI
10. septembra franc.-italij. barvni CS film TRIJE MUSKETIRJI, I. del

Koroška Bela

5. septembra ruski barvni film SPRETNJA POTEZA
6. septembra amer. barvni CS film PRAZNIK V TEXASU
7. septembra amer. barvni film DAJ DA SE LJUBIMO

Kranjska gora

4. do 5. septembra ameriški barvni CS film PRAZNIK V TEXASU
6. septembra ruski barvni film SPRETNJA POTEZA
10. septembra amer. barvni film DAJ DA SE LJUBIMO

Radovljica

5. septembra amer. barvni film GULIVERJEVO POTOVANJE ob 20. uri
5. septembra nemški film TISOČ OČI dr. MABUSEA ob 18. uri
6. septembra angl. barvni film KLUB MLADIH ob 16. in 20. uri
6. septembra amer. barvni film GULIVERJEVO POTOVANJE ob 18. in 10. uri
8. septembra poljski film NOŽ V VODI ob 20. uri
9. septembra poljski film NOŽ V VODI ob 18. in 20. uri
10. septembra ital.-francoski CS film MONGOLI ob 20. uri
11. septembra ital.-francoski CS film MONGOLI ob 18. uri
11. septembra špan. barvni film PRISEL JE ANGEL ob 20. uri

Koritar Medved

Zgodbico vam bom povedal
o koritarju, direktorju Medvedu.
Kariero naredil je čez noč,
ker se slinil je na moč.
Najprej pa naj razložim,
kdo vse veze imel je z njim.

Kadar sitnosti je imel nečak,
če mu maslo je očital vsak,
prvi, zadnji je pozdrav
stricu vplivnemu veljal:
»Ti na položaju si trdno,
potrebuje te nečak močno!«
Zadnjič stric se je ujezil:
»Glej, kako si se zameril!
Preveč plače si dobil!
V časopisu si, kaj bi tajil!
Kaj na občini naj rečem,
da še sam se ne opečem?«

To z rotacijo statut
mu prisolil je klofut!
Odpoved užaljen je podal:
»Nak, kolektiv, vse kar je prav.
Stolček drugemu naj prepustim?
Ne, pri priči vam zbežim.«

Medved fluktuiral je v kmetijstvo,
dasi ločil ni krompirja od pšenice,
z jezikom dolgim strica gnjavil,
da ga je v pisarno spravil.
Za frazo je neznanje skril,
s spletkami do stolčka se prebil.

Deficit pokaže se ob letu.
Medved podoben je teletu,
ki ga mesar na vrv je dal,
ga od jaslji je odgnal.

Koritar dalje se odpravi,
znajde v novi službi se, v upravi.
Od strahu je moker do galoš,
ko čuje: »Po učinku plačan boš!«

»Tale služba mi smrdi,«
reče Medved, ki se zdi,
da v fotelju rad poseda,
drugo delo mu preseda.
»Zraven sem še zgubil zveze,
človek počil bi od jeze!
Vse na svetu, vse bi dal,
da bi pri koritu stal.
A ker kompromitiran sem na moč,
se potuhnil bom čez noč.«
Dasi ga močno je sram,
avto vozi poslej sam.

»Medved, daj, odpri oči,
že se novi plan blešči,
priložnost ugodna se ponuja,
turizem v deželi se prebujala!
Koritar že načrte, žveže kuje,
v funkciji novi gre na tuje.
Tamkaj plane na devize,
ne pusti več agencijske mize.
Grehe stare si zakrije
in modrost se mu odkrije:
»Tujce skubi in obrij,
z dolarji bilanco si pokrij!«
V agenciji pride do škripanja —
brž se znajde. Kje nova so poznanja?
Trije karieristi pravi,
sami koritarji po naravi,
z elaborati pred njim stoje.
»Kooperante našel sem, juhé!«

Pa so integrirali podjetja,
vkup ostali do poletja,

ko so se grdo sporekli,
se za stolček generalni stekli.
Komolce podjetno širijo
in zveze nove pilijo:
en koritar, trije karieristi,
skorumpirani do obisti.

Polena pod noge so si metali,
umazano perilo v časopisih prali;
spodriva, ruje se in natolcuje,
umaže končno Medved se brez nuje.
Toda prav tako je brez potrebe,
če povem vam, da koprija ne pozebel

Brez strahu za take tiče!
Vedno pravo zvezo kliče,
zmeraj pravo zavrti številko,
vselej pravo izkoristi pril'ko!

Medved slišal je objavo:
»Brž naj pošlje vsak prijavo,
kdor za šefa kandidira,
ker nam stari se penzionira!«
A za mesto tisto ni pogoj,
da si v službi len ko gnoj!

Komisija prijave natečaja gleda
in odloči se: »Nikar Medveda!
Zvito se po vetru suče,
od vseh vrat vé ključe!
Zavodu ne bo v korist,
če ga vodil bo karierist!«

Vtem pa od zgoraj navodila
so drugače stvar uredila.
Ah, v praksi je tako:
s protekcijo je vse lahko!
Še najhitreje pa uspeš,
če jezik za zobmi zapneš.
Sto karier, mogoče tristo
videl sem na vižo isto.
Zato vam pravim: Kadar piše:
»Medved spet rotiral je na više,«
ne čudite se preveč,
kimavec ne pride kmalu preč...

(Prosto po Medu Brumčku
zapel Čuk v tranzistorju)

Televizija

SOBOTA — 5. septembra

Evrovizija 16.00 Svetovno
prvenstvo v kolesarstvu —
RTV Ljubljana 19.15 Objava
dnevnega sporeda, 19.17 Kaj
bo prihodnji teden na spo-
redu, 19.32 Serijski film za
otroke — RTV Beograd 20.00
TV dnevnik — RTV Ljublja-
na 20.30 Cik-cak — RTV Beo-
grad 20.45 Ogledalo držav-
ljana Pokornega — RTV Lju-
bljana 21.45 Dick Powell vam
predstavlja, 22.35 Poročila

NEDELJA — 6. septembra

RTV Ljubljana 9.30 Deček
iz cirkusa — RTV Beograd
10.00 Kmetijska oddaja —
RTV Zagreb 14.00 Prenos
športnega dogodka — Evro-
vizija 15.25 Avtomobilске
dirke — RTV Zagreb 17.30
Magnetoskopski posnetek
športnega dogodka — RTV
Beograd 20.00 TV dnevnik —
RTV Ljubljana 20.45 87. po-
licijska postaja — RTV
Beograd 21.35 Melodije za
kamero — RTV Ljublja-
na 22.05 Jazz na ekranu, 22.35
Poročila

PONEDELJEK — 7. sept.

RTV Ljubljana 19.08 Obja-
va dnevnega sporeda, 19.10
Televizijski obzornik, 19.30
S kamero po svetu — RTV
Beograd 20.00 TV dnevnik,
20.30 Tedenski športni pre-
gled, 21.00 Celovečerni film
— RTV Zagreb 22.30 Včeraj,
danes, jutri

TOREK — 8. septembra

Ni sporeda!

SREDA — 9. septembra

RTV Ljubljana 19.08 Obja-
va dnevnega sporeda, 19.10
TV obzornik, 19.30 S kame-

TV obzornik — RTV Beo-
grad 19.30 Reportaža s stre-
lišča v Nirijevu — RTV Beo-
grad 20.00 TV dnevnik —
RTV Zagreb 20.30 Propagand-
na oddaja, 20.45 Jugoton za
vas — RTV Beograd 21.45
Med poldnevnik in vzpored-
niki — RTV Zagreb 22.15
Včeraj, danes, jutri

CETRTEK — 10. sept.

RTV Ljubljana 19.08 Ob-
java dnevnega sporeda, 19.10
TV obzornik, 19.30 S kame-

ro po Afriki — RTV Beo-
grad 20.00 TV dnevnik —
RTV Ljubljana 22.00 Poroči-
la

PETEK — 11. septembra

RTV Ljubljana 19.08 Obja-
va dnevnega sporeda, 19.10
TV obzornik, 19.30 Naši sonč-
ni dnevi — RTV Beograd
20.00 TV dnevnik, 20.30 Pro-
pagandna oddaja — RTV Za-
greb 20.45 Kinoteka, 22.15
Včeraj, danes, jutri